

REDACTIA

Int. Str. Aulich (Adam)

ABONAMENTUL

Intra Austro-Ungaria:
p 1 an fl. 10; pe 1/
1.5; pe 1/
4 de an
1200; pe 1 lună fl. 1.Nău de Dumineacă pe
an fl. 9.—Intra România și străinătate.
pe 10 franci.

Brevetul nu se înșează.

Anul II.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRATIA
Arad, Str. Aulich (Adam)

—

INSETIUNILE:

de 1/4 pînă la primă-dată
7 cr.; a doua cr. 8 cr.;
a treia-cr. 4 cr. și timbru
de 90 cr. de fiecare publica-
cione.Atât abonamentele cat și
insetiunile sunt să plăti
înaintea.Scrisori nefrancate nu se
primesc.

Număr de Dumineacă

Nr. 36.

CHESTIA ROMÂNĂ

înaintea

Congresului european.

(R) Pare lucru sigur, că la congresul de pace propus de Țarul ches-ția Alsaciei și Lorenei se va discuta în primul rând. Aceasta pentru mo-
tiv, că toate statele zic: cătă vreme există dușmania între Francezi și Germani, pacea va fi mereu amenințată. Cu alte cuvinte: pentru că vre-
u milion de Francezi sunt sub stă-
pădarea nemțescă, Europa trebuie să stea înarmată pînă în dinți.

De ce această preocupare pentru
partea Francezilor supuși Germa-
niei?

Pentru că cuvîntul Francei apăsa-
gea în cumpăna Europei și ea și-a
mută căstiga prietenii și alte neamuri.
Încolo dreptatea causei române
e aceeași:

*dacă nu e cu drept ca un milion de Fran-
cezi să suferă „jugul“ german, de ce să
nu e cu drept, ca 3 milioane de Români să
nu fie nedreptățile statării ungurești?
Nu atăi că soarta Românilor se poate
mută și fără îndreptări de fronturi!*

Total e să fie cine să pledeze
în cauza noastră.

Amici, fără îndoială că avem în
Europa. Aceștia se vor găsi însă față
în diplomația care după firea lueru-
lilor ar trebui mai mult să ne susțină
drepturile: *diplomația austro-ungară!*

Că un lucru trebuie să ne tragem
deosebită seama: Maghiarii nu vor ne-
dărji să lucră împotriva noastră din
toate puterile, când vor vedea o ac-
țiune ce tinde la scoaterea în relief
în chestiunei române. Nu sufere îndoială,
că întreaga diplomație austro-
ungară ar lua pe față atitudine puțin
favorabilă nouă. Aceasta pe de-o
parte pentru că Ungurii nu numai de-
zină și ei puterea; dar' indeosebi de
aceasta: întră reprezentanții monar-
chiei noastre în strainătate și peste
tot, în corpul diplomatic, sunt mulți
Unguri. Așa e destul să reamintim
în Szöghen-Marich, ambasador la
Berlin. În virtutea alianței, Italia și
Germania ar seconda și ea diploma-
ției austro-ungare, așa că din săpte
mari puteri, trei iată sigure împotriva
noastră.

Greutatea cea mare deci aceasta
nu și: *să ne apropiem de diplomați cu
încredere, în cît să nu supărăm
nici să credem situație dificila vreunui
între ei, ci dreptatea causei noastre
nu o facem atât de evidentă, că a o
recunoaște să-i fie ușor ori căruia di-
plomat cu adevărată durere pentru
cauza oprișării.*

Greutatea cea mai mare însă fără
îndoială este faptul, că în anii din
urma noi n'am mai știut să ne men-
ținem la înălțimea unde reușisem să
ridică cauza națională.

Am scăzut deci din importanță.
Ea' în diplomație, se știe, rar se
judecă cu inima, ci diplomații te bagă

în seamă în măsura importanței la care
te-ai știut ridica.

In lumea diplomatică însemnezi
ceva dacă ai armată mare, ori dacă
prin îscusință ai știut să-ți câștigi o
situație excepțională; de pilda re-
gatul român. Mai este și un al treilea
cas: dacă ai un protector puternic,
cum e azi principatul Montenegro,
susținut și ajutat în toate celea de
Rusia.

N'am ști însă care putere mare să
ne ia de braț și să ne introducă în
congres.

Trebue deci să avem bunăvoiță
din partea tuturor, ori cel puțin a
două; bunăvoiță însă nu se poate
câștiga de căt manifestând aptitudini
politice ori etnice, cari să ne ridice
importanță în ochii diplomaților.

Se impune deci să reluăm lupta
și să ducem nainte cu mijloace pe
cari hegemonia să nu ni-le poată
smulge din mâni. Entuziasmul nostru
să nu se frângă nici el de zidurile
temnițelor ungurești, și busola politică
să nu ni-o mai perdem în meschine
cerete personale. *Ci uniți, solidari și
cumpătați, să lucrăm, ca pe fiecare zi
să câștigăm în opinia publică a Eu-
ropei.*

Alta cale de mantuire nu vedem.
Caci să așteptăm vremuri de cofra-
giune generală și să căutăm a pro-
fita atunci de un moment sau altul,
cum mulți au opinat, — chiar man-
ifestul de pace al Țarului Iarărată, că
ar fi lucru zadarnic. Sa ajungem
la învoială cu guvernele ungurești, și
mai puțină speranță.

Opinia publică odată câștigată însă
în așa grad, ca ea să apese asupra
hotăririi diplomaților, ar fi un succes
enorm. Chiar numai presa germană
de am câștiga-o, și de sigur s-ar in-
fluența asupra guvernelor maghiare
așa fel, că ele ar fi silite să fie mai
puțin provocatoare, și să mai res-
pecte anume considerațuni de înaltă
justiție.

Ne place și crede, că bărbații fru-
tași ai neamului nostru își dau seama
de importanță situației ce li-s'a
creat națiunilor oprimate în urma man-
ifestului Târului.

Prin viitoare acțiuni politice vor
cauta deci să apropie cauza română
de congresul european, care și pro-
pone lecuirea tuturor nedreptăților
ce apasă asupra atâtore neamuri din
Europa.

Noua fabrică de maghiarisare. Ministrul
Wlassics, nesăturatul maghiarisor, se pune
din nou pe lucru. În anul viitor va ridica
două sute de școale poporale și acestea fie
ca să sărbătorească în ajutorul Ungurilor răsătați
și lenesi de nu-și pot înțelege școale, fie
apoia ca să ne maghiariseze pe noi, ceea ce
în veci și pururea nu se va întâmpla. Po-
porul nostru, avem nădejde, că nu-și va
trimit copiii în cuiburile de maghiarisare
ce se vor croi pe satele noastre, și se va
strădui din toate puterile, ca să susțină și
pe mai departe școalele noastre românești,

singurele în stare să ne dea luminile tre-
buințioase.

* * *

Conferința interparlamentară. Ședința
dirigenței conferinței interparlamentare era
să se țină în Bern. Acum că întreagă El-
veția e întoarsă cum am zice cu fundu-
'n sus, din pricina că acolo s'a întemplat
nenorocirea Imperătoarei noastre, dirigența
centrală își va ține ședințele în Bruxela.
Tînta de căpetenie a acestei adunări va fi
trimisă unei deputații, care să mulțumească
Țarului Rusiei pentru lucrarea sa în-
tru statonnicirea păcei. După aceea se va
ștatorii locul viitoarei mari adunări. Deastă-
data se va alege într-o orașele Christiania
și București.

Arginții lui Iuda respinși
de

preotămea sârbească

Ziarul sârbească din Vîrșet, „Sârpstvo“,
scrie următoarele:

„Ministrul de culte unguresc a în-
vitat Consistorul nostru de aici să-
înștiințeze: cari preoți ortodoci sârbi
din eparchia Vîrșetului au lipsă de
ajutorul statului, pentru că în virtutea
legii celei nove despre întregirea
salariilor preoților să poată da acest
ajutor preoților sâraci.

„Consistorul episcopal din Vîrșet, în
ședința sa de la 24 August, finită sub
prezidenția protopopului din loc Prea-
onoratului domn Alexandru Stoianovici,
a hotărît cu unanimitate
de a înștiința pe ministrul, că în
diecesa Vîrșetului nu se află nici
un singur preot, care ar avea
lipsă de acest ajutor al statului.

„Această hotărîre a Consistorului
nostru merită recunoașterea fiecarui
iubitor de neam, căci într'a devăr,
nici un preot sârb iubitor de neam
nu va primi de la stat un astfel de
ajutor, precum și ofere ministrul, căci
ar păcătui în contra independenței
bisericii și a preoțimei sârbești. Care
preot ar primi acest fel de ajutor al
statului, ar fi silit să se bage în
slujba Ideii de stat național maghiar,
și a se supune puterii disciplinare
a ministrului, prin ceea-ce ar cădea
autonomia bisericii noastre.

„Dacă îi sătorește guvernului la inimă,
de a ajutora preoții sâraci, pofteașă să
pună ajutorul la disposiția Consistorului
nostru. Eas' acesta primeasă toată
lauda noastră, că a respins ame-
stecul puterii statului“.

„Zastava“ dela 30 Aug. v., reproducând
aceste din „Sârpstvo“, adaogă din partea sa:

„Si de sigur, dacă guvernul nu se
increde a pune suma respectivă
de bani la disposiția autorităților noa-
stre autonome, hotărîrea Consisto-
rului din Vîrșet nu este decat foarte
eclectă și cu prevedere. Această pă-
șine, vrednică a Consistorului merită
recunoașterea întregiei Sârbimi, căci a
știut să se ridice la înălțimea che-
măii sale, măsurând eu prevedere
situația în care ar putea fi adusă pre-
oțimea noastră.

Consistoriul din Vîrșet și-a inde-

plinit conștiențios datorința către neam
respingend în mod atât de unanim
amestecul puterii de stat, și merită,
că toți să-i strigăm puternic: „Multă-
mire și să treacă!“

Și din partea noastră consistoriul
din Vîrșet: „Bravo voști! Cinsti și cu
față văfi purtat!“

Mândria noastră!

(Lauda soldatului român. — Metechnele
„domilor“. — Popor brav.)

Trecuță și zilele sgomotoase de la Buziaș.
Trecuță marile manevre împărătești la cari
soldați români au fost „inimicul“ și sol-
dați români au fost și „apărătorul“.

Au luat parte la manevre regimetele
corpușilor de armă VII. (Timișoara) și XII.
Ardeal), compuse din voinții români arde-
leni, crâneni și bănățeni.

Nu este aici nici locul, nici prilejul de
a descrie decursul manevrelor, dar' credem
că nici nu interesează așa de mult pe ce-
itorii acestei foi a sătui cu de-amănuntul toate
misiunile de luptă și toate ciocnirile tru-
pelor. Aceasta e treaba comandanților și a
militarilor. De aceea nici nu cu asta vom să
ne ocupăm, ci să scoatem la iveală numai u-
nele părți mai însemnante ale întemplerilor
de la manevre.

Este sătul de tot natul și a fost de zia-
tea-ori recunoscut chiar din partea marilor
comandanți, că soldat mai bun de căt solda-
tul român armata noastră nu are. El este
grosul, el este puterea armatei. Nu ne su-
prinde deci, dacă acum, după trecerea ma-
nevrelor ni-se să cetim laude la adresa
regimentelor românești, laude preșărate îci-
cole în cutare foioie străină, ori date chiar
în ordine de zi de la comandele militare.
Am sătul' noi și o sătui toti, că soldatul ro-
mân numai cinste face neamului său.

Totuși, ca să rămână ceva însemnat pen-
tru totdeauna despre purtarea bravă a sol-
daților nostri, amintim cinstea ce a avut'o
la manevre regimentul 33. (Arad), care a
fost agrăit și lăudat de M. Sa împărăte
chiar în decursul operațiunilor strategice.
Casul s'a întemplat astfel:

In 1. Septembrie „inimicul“, care înaintă
dinspre Vîrșet, a fost atacat în flanc și
după luptă de un ceas și jumătate a fost
silit să se retragă. Atacul hotărîtoriu l'a fă-
cut batalionul 4 al reg. 33., comandat de
colonelul Strobl, și anume cu atâtă bravură,
în cat M. Sa. a dat pînă calului și apro-
piindu-se de batalion i-a zis:

— Nicht war, dreiunddreisiger? — (Nu-i
așa, că suntem de la regimentul 33?) Apoi
chiâmând la sine pe colonelul Guido Meyer,
și-a exprimat deplina mulțămită pentru
tinuta bravă a regimentului.

Aceleasi laude le-a exprimat și către
general-majorul Aug. Blodine.

Acesta este numai un cas din multele
casuri de laudă de la manevrele din astăndată.

Dar' ca să se vadă și mai bine, că ce e
soldatul român și cum își știe el împlinul
datorință, publicăm mai jos ordinul de zi
al colonelului Regenspursky de la regimentul
43. (format din români bănățeni).

Eas' ordinul:

„Regimentul de infanterie ces. și reg. Con-
tele Grine Nr. 43.“

„Ordinul comandanțului de reg. Nr. 251.“

Timișoara la 8 Sept. 1898. „Regina“

„Cu ocazia de ieri a manevrelor de 10 Se-
p. la Buziaș, când regimentul, ca repre-
zintăriile austro-De-

visionei, și-a schimbat locul de la aripa dreaptă către cea stângă, Majestatea Sa Impărățul și regele nostru, trecând cele 4 batalioane dinaintea Sa, mi-a adresat niște cuvinte pline de grătie și de bună voință: „*feciorii merg foarte frumos și marșal*, — acest aspect marșal nu l-a avut mai nainte, regimentul să ridicat foarte de când l-am văzut ultima dată, — foarte frumos.

„Reserviști nu se pot deosebi de ostășimea prezentă, — toți au ținut egal de frumoasă! Nu văd până la soldați, ceea-ce e foarte bine, — statul e complet, trebuie că sunt foarte puțini marozi.”

Aproape fie-care companie a fost distinsă ca cuvintele: „*foarte frumos, foarte brav, companie foarte bună*.“ La îndepărțarea celei din urmă compăñii a binevoit Majestatea Sa preagătios a-mi zice:

„*Mă bucur că am aflat regimentul Deoastră într-o stare atât de excelentă.*“

Adâne emoționat de lauda de care am avut ferierea a fi împărășit, am comunicat imediat comandanților de batalioane și de companii cuvintele Majestății Sale, multumindu-le pentru ajutorul lor.

Multămese din nou *tuturora*: oficerilor din stab, oficerilor, suboficerilor și tuturor ostășilor.

Toți au muncit, s-au obosit și au suferit lipsă, dar acum se pot bucura de răsplata înaltă cu care au fost răsplătite suferințele lor.

Ziua de 7. Septembrie e o zi de onoare pentru regiment și nimenea nu o va da uitării.

Din indemnul acestei zile de sărbătoare iert, în cat permite interesul serviciului, toate pedepsele disciplinare ce s-au dictat în timpul manevrelor, și aștept de la șefii despărțimentelor și subdespărțimentelor propunerii în această cauză.

Acest ordin are a se da fie-cărui oficer, căpet, suboficerilor mai vechi și tuturor voluntarilor.

Acest ordin are să se introducă în tot cumpănașul său în ziarul regimentului.

Colonel *Regenspursky* m. p. “

Astfel este soldatul român, mândria și fața noastră.

Dar, adunatul său domnii și sfatul său, că nu trebuie lăsați, ca în fața Prealuminatului și Preamăritului nostru Impărăț și Rege căpetenile bisericesti și lumene ale Românilor să se arate. Căci mulți sunt ei, Români, pe aceste plăuri și văi, — zisuri și ei în inima lor de ură cuprinsă față de al Românilor neam. Mulți sunt, și Domnul nostru nu trebuie să-i vadă că Români fiind, nu glasul românesc să li-l audă și astfel cunoștiță luând de a lor multime și înflăcărată iubire și credință supunere, și milă simțind de ei pentru nedreptățile multe, de la acești domni indurate, cu urgie să le zică lor: eată poporul meu bun și credincios, ale cărui brațe vinjoase apărare și scut puternic mi-au fost și fi-vor Mie și casei Mele în vremi de răstriște. Eată poporul acesta, dripit și nedreptățit de voi, cu dragoste și supunere se apropie, și prin al capitor săi graiu credință și alipire tăi joară. Credință și alipire, — ear' voi negru și rău la suflet mi-lăti descriș, și că rezervătoriu este zis-ati în ale voastre adușări... Nu, să nu se arate bărbății luminați ai acestui popor înaintea Prealuminatului Domn și Rege, au zis ei.

Și așa au făcut cum au zis.

Dațau de știre prin gazete și porunci de la varmeghie, că Impărățul-Rege deputați-uni nu primește, căpetenile bisericiei române și bărbății luminați ai neamului să nu vină.

Și n'au venit.

Au venit însă ai lor, pe sub măncișușă să vină și închinăciuni Impărățului să facă.

Și ai lor au venit, căci să vină lăsați au fost.

Dar primire cinstă și cu mare alaiu Impărățului trebuie să facă. Cu cine să facă aceasta. El nație prin acel jur nu au, căci

pământul acela pământ românesc este și de Români locuit e. Să vină dară poporul, să vină țărani români, dar ungurește să strige Impărățului de binevenire. Și așa poruncă au dat, la fibiri și la notari și la primării, în comitatul Timiș și Caraș-Severin și Torenț, de Români locuite, că nația să vină întru întimpinare.

Și nația, mândra nație românească de la sate, venită cu mic cu mare, bărbății veniți și măndrele femei, feciorii voinici și frumoasele fete, bătrâni venerabili și nevinovați băieți. Și haine de sărbătoare mare secesau din lăzi, ca cu cînste și vrednicie pe Impărăț să primăscă.

Și datu-li-să lor poruncă, aspră poruncă „de la varmeghie”, că „*eljen*” să strige, și dulcele graiu românesc pe buzele lor să nu-l iee, când pe Impărăț și Rege al lor primește.

Căci răi la gând și nemernici în planuri domnii erau. Să afle adeca Prealuminatul și Preabulul Stăpân, că poporul român limba lui Arpad iubește, aceasta o grăiește și pe a lui dulce și frumoasă limbă o lăpădă.

Astfel voitău ei să pună sub obuze nația română, dar înșelatu-său.

Și înșelatu-său cei răi, pentru că poporul român înșirat în calea M. Sale de-alungul drumului până la conac, în număr de preste trei zeci de mii, văzându-l că vine, că se apiope El, Preabul Stăpân, „poruncă de la varmeghie” au lăsat-o, și în dulcele graiu românesc strigătău Impărățul de bine venire lungi și puternice și înșuflătește „*Să trăească!*”

Astfel stricând toată socoteala domnilor.

Ear' ministru *Wlassics*, căpetenia elicei patriotică-soviniște carea voia să îmbete lumea cu apă rece, când a văzut multimea de terani români, dată glas de spaimă și indignare, zicând celor de lângă el: „*Az iștenér, az mind oláh nép!*” (Pentru Dumnezeu, ăstia sunt toți Români!)

Ba bine că nu, onorabile ministro!

Ear' Marele nostru Stăpân, fățește și bunul nostru Impărăț, după port și după graiu cunoscută, că Români sunt cei ce-l primește. Și zis'a către sfetnicii Săi:

„*Cu adevărat aș cred, că în România mă aflu, dacă nu a-și ști că sunt în Ungaria.*”

Astfeliu graiu românesc învins'a preste al domnilor gând rău.

Dar' și mai departe, la câmp și prin sate, M. Sa tot numai Români a văzut, și Alteta Să, fătorul Impărăț și Rege, archiducele *Francisc Ferdinand* întră Români a poposit, la nuntă românească a fost, privind al Românilor joc și pe insureție români cînșind cu domnișoare cînste. — In Stamora română era tocmăi o nuntă. Archiducele a privit mult portul și jocul Românilor, a dăruit mirilor 200 fl., ear' când mirii i-au mulțumit sărutându-i mâna după al Românilor obiceiu, punând în urmă mâna sărutată la frunte ori la obraz (mireasa la frunte mirele la obraz) ceea-ce Altetei Sale foarte mult a plăcut, românește i-a întrebăt pe miri: „*așa la voi datina?*”

Si earăsi fătorul Impărăț și rege, archiducele *Francisc Ferdinand*, și tot în Stamora română, o altă faptă dragălașă a săvîrșit.

Archiducele și-a avut quartierul în Stamora română, având să comandeze divisiunea a 17-a. A doua zi de la închirierea sa plecând des de dimineață la trupele sale, la capătul satului a văzut o frumoasă româncuță, care scotea apă din fântână. Archiducele i-a cerut să-i dea apă.

Fata i-a intins bucuroasă vasul cu apă, adjutanțul însă, îngrozit că Archiducele va bea din vas, i-a intins în grabă un păhar cel avea la sine. — Multămese, — a răspuns archiducele, — nu mi-e sete, ci am cerut o numai să văd, că oare da-mi ar. Și mulțumind fetei i-a dat o bancnotă de 10 fl.

Ear' soldații, feciori de român au făst, aproape toți; cu ei tot românește a vorbit șeful de stat major, colonelul *Schreiber*.

Unde este dară ungurimea în jurul Buzășului? Unde sunt planurile reușitoare ale domnilor, de a face pe străini să creadă, că nu noi, Români, suntem în majoritate compactată pe pământul acesta?

Ungurimea ca 'n palmă; planurile lor spulberate și nimicite, răsturnate și alungate ca volbură de vent.

Căci pământul acela pământ românesc este, Români în masse il locuiesc, car' luna adevărului nu se poate ascunde sub obuze.

Onoare tie, brav popor român, care și desfăcut de conducătorii tăi, desfăcut eu ecclaina, eu atâtă cînste te-ai știut prezentă în fața Banului și Luminatului Stăpân!

Gendarmii și treicolorul românesc.

In iunie gendarmeria din Munții-apuseni dăduse semne de ceea mai scărboasă basbozanie, insultând o multime de românce onorabile. După cum ni se scrise la timbul său, gendarmii de sub comanda locotenentului *Hamza* rupeau de pe peptal roținelor nu numai treicolorul, ci chiar și hainele cusute cu fir în treiclor românești, ear' pe cele care nu lăsuau să li-se rupe și confise hainele, vitejii gendarmi le înăbușu și le duceau la casarnă și la pretura, că să-și dea seama de crima grozavă.

Astfel dl Constantin *Cothișel*, preot gr. or. în Certege, raportându-ne despre aceste basbozachii gendarmerești, scria în raportul său următoarele:

„... au început a bațocori pe femeile și copile moților, luându-le din păr și de pe pept treicolorul român, desbracându-le de peptare, răpindu-le catrinetele și înindu-le la mai multe chiar părul, spre a le putea că mai iute acelle pete roșu-gălbăvinate, atât de urgjite de ei și atât de dragi nouă.“

Intră bravele românce astfel insultate a fost și soția părintelui Cothișel, pe care vecinicoșii gendarmi au escortat-o la casarnă, ear' de acolo la pretură, fără însă a-i putea afla ceea ce vină.

Cu cîteva zile mai târziu — în 12 iunie — aceiași vecinicoșii gendarmi s-au avîntat de nou la acte de insultă față de o distinsă grupă de Români — nuntă, când nu mult a lipsit, ca și sânghe nevinovat să curgă, drept jertfi a urei ce mândrul nostru treicolor trebue să îndure de la dușmani săi, ear' de altă parte prinos al dragostei și alipirei față de el din partea bravelor românce din Munții-apuseni.

Casal s'a întemplat cu ocazia unei nuntelor lui Alexandru Macaveiu din Bucium-Șasa cu domnișoarea Lucreția Gombos din Vidra de sus. In raportul despre barbara purtare a gendarmilor corespondentul nostru Dr. P. scria întră altele, următoarele:

„... doi gendarmi înarmați până în dinți ni-au eşit în cale (în calea nuntășilor). Fără a zice un cuvînt au sărit la caii lui Dr. Z. Chirtop cu intențione să rupă treicolorul de pe hamuri. Caii spărați se avîntau către sănătate, amenințând viața celor cari erau în trăsură” (în trăsură era d-na Eugenia C. Pop, d-na Iosif Gombos n. Cothișel și domnișoara Domica Chirtop).

Oprind trăsura, gendarmii au dat ordin vizituirii să rupă de pe hamuri treicolorul, la ce domnișoara Chirtop a demandat vizituirii să nu asculte de gendarmi, ci să țină în frâu caii. Gendarmii, ca să-și arate puterea au îndreptat pușca spre peptul domnișoarei, amenințând cu impușcare pe toate trei damele. Astfeliu era situația când a sosit la față locului trăsura bărbătilor.

Contra acestei ne mai pomenite barbarii dl advocaț Dr. Stefan C. Pop din Arad și dl advocaț Dr. Laurențiu Pop din Abrud au făcut arătare la ministerul de honvezi, sub judecătorește căruia stă gendarmeria terii. Ca răspuns la această arătare s'a înmormăt dlui Dr. Stefan C. Pop decisul ministrului de honvezi (Nr. 52668/XV) în care se zice, că:

„de și acusele ridicate în contra respectivilor gendarmi, în mare parte s'au dovedit a fi esagerate”, totuși ministrul a dat ordin, gendarmeriei, ca pe visorii la întreniri în astfel de casuri să nu peardă din vedere receruta calmitate și tactul înțelept.

Eață aici o mică satisfacție pentru mărcișane la cari zilnic suntem expuși din partea organelor chieștești a griji de siguranță personală a cetățenilor. Motivul însă, c'neindeamnă să înregistram aci această minimulă satisfacție, este dorința de a putea în vedere tuturor casul concret cu arătarea făcută de domnii advocați Dr. Stefan C. Pop și Dr. L. Pop spre a vedea, că de-și minimală, dar totuși c'ea satisfacție totuși se poate obține și contra tractărilor neominoase ale gendarmilor și altor organe ale stăpănei.

Să ne fie deci că indemn și invățătem acest cas și să nu lăsăm ne-arătata la locul competent nici una dintră șicanele de acest fel. Cu cat mai multe și mai dese arătări în contra basbozachilor, eu atât mai bine. Să le aducem toate la cunoștința ministrului, ca să vada și să se convingă despre neunicașe purtare a argașilor și față de tot ce e românesc.

Concertul doamnei de Vlădaia în Hațeg

In 8 a l. c. publicul român aștepta cu impaciență seara; și cum nu, când placele concertului aranjator anunțau concertul doamnei Irena de Vlădaia, cunoscută și cîstă a teatrului național din București. Cățiva doamni din Hațeg pentru a ușua reușita concertului s'au angajat pentru aranjarea concertului luând asupra lor riscul partii materiale. Concertul a fost aranjat cu concursul reunii de cîntări de aici.

Seara la 8 oare sala „Mielului de aur” era încăzuță de public, rândurile prime erau ocupate de câteva familii aristocratice maghiare și de honorători români; — în colo sala plină de un public intelligent. Cu drept cuvînt se poate zice, că a fost prezent tot ce are teara Hațegului mai bine și mai frumos.

Concertul s'a început cu „Trecui valoș”, executat de corul reunii, care și-a urmărit rolul cu onoare. După acesta apărea bină amabilă cîntăreașă, artista română doamna Irena de Vlădaia; publicul erupă în frenetic aplause, cîntăreașă este achitată de public într'un mod așa de simpatic în cît cugetai, că doamna Vlădaia spera înaintea unui public, care a avut îndeosebitul onor de-a gusta arta prestată de ea.

După înmîntarea aplauselor doamna Vlădaia execută „Ballade du roi de Thibaut”, de Gounod, cu precisiune și o artă atât de perfectă, în cît publicul a fost fermecat de tare, de a erupe în aplause nesfîrșite. Doamna Vlădaia a fost rechemată de public de mai multe ori și aplausele nu s'au sfîrșit până ce nu a repetat încă o parte din cîntăreașă.

Di Petrovici, baritonistul teatrului național din București, a executat aria din „Un ballo de Maschera” cu multă artă și cunoștință de muzică, documentând, că este un artist dibaci.

La apariția unei a doua a d-nei Vlădaia pe bină, publicul face ovăzuri artistei, întrîmier romană ofere artistei un buchet frumos cu primă treicoloră, pe care era inscripția: „artei române — inteligență româna din Hațeg”. Publicul aruncă cu bună disperție ovăzurile și se mai sfîrșește. Aceasta a fost un moment așa de măreț, în cît artistă era emoționată de multă simpatie și de atitudinea publicului, care a rupt într'un mod așa de simpatie.

Ce atinge arta d-nei Vlădaia, despre ceea ce cu greu a scrie, căcă d-na Vlădaia dispune de voce puternic instruită, sonoră și dulce, care pe ascultator îl face să se simțe și să se înțeleagă.

In execuțarea „Il baccio” de Ardit, d-na Vlădaia a fost atât de bună, în cît aristocrația prezentă, care a auzit concerte din capitalele europene, să a exprimat, că nu e mai bună executare nu a auzit. Un efflux al succesorului a fost și acela, că la execuțarea punctului ultim d-na Vlădaia fiind rechemată pe bină de mai multe ori și exprimând publicul dorința de a o mai auzi, a fost constrinsă a canta „un ciasfurișit” compoziție propriă, care compoziție e atât de dragălașă și așa de frumoasă, în cît te transpună în lume de fericire. La fine d-na Vlădaia a secerat ear' atâtă aplause și a

Imperăteasa-regină Elisaveta.

O știre infiorătoare, sguduitoare de inimi ducea sîrma telegrafică Sâmbăta seara, de la o marginie la alta, prin toate colțurile Imperiului austro-ungar. Știrea, că buna și milostiva noastră Imperăteasă și regină Elisaveta, străpunsă de mâna unui ucigaș lăpădat de Dumnezeu și de toate simțurile omenesti, a murit de parte de ai săi, departe de popoarele ei, cari atât de mult au iubit-o, și cărora din sa mama bună și mult milostivă era.

In Geneva (Genf) pe pămîntul Helveției ajunse cruda moarte pe buna noastră Imperăteasă.

Si ce moarte! Of, Dumnezeule! Cercată mult, foarte mult, de nenorocirile în familie, cu inima rânita de durerea pentru perderea mult iubitului Ei fiu unic, archiducele Rudolf, moștenitorul tronului, trecut din viață aceasta pămenteașcă earăși prin moarte silnică (în Ianuarie 1889), cu sănătatea sdruncinată și cu sufletul copleșit de tristeță și durere, Imperăteasa-regină Elisaveta era mai mult ca o umbra într-cei vii, o mucenie mult cercată de loviturile sortii, care din loc în loc, din țeară în țeară călătorea, singură numai cu amarul inimii Sale, cautând măngăiere și alinarea jalei și durerilor Ei sufletești, pe care nicairi n'o află.

Nicairi n'o află. Căci unde este putere lumească, unde acel farmec și vraja, care să poată face pe mama să-și uite de fiul Ei iubit, drag ca lumina ochilor, bucuria, măngăierea și nădejdea Ei. Unde acel farmec și vraja, care să poată alina durerea inimii de mama pentru perderea fiului Ei!

Nicairi, nicairi!

Nouă ani de zile buna noastră Imperăteasă haina cernită nu a schimbat-o cu altele. Renduită de soarte să umble 'n porfiră și vison, să se împodobiască mai frumos de cat erini campului, stându-i de-a gata toate măririle lumești pe cari om pămentean a dorit le poate, — Imperăteasa-regină Elisaveta pe toate acestea nule-a luat în seamă, nu l-a trebuit.

Nu! Căci rana inimii de mama era cu mult mai adâncă, cu mult mai cumplită, de cat să fi fost putut fi amortită prin strălucirea măririlor lumești, trecețoare.

Nouă ani de zile și-a jelit pe fiul Ei, și nouă ani de zile căutat-a din loc în loc măngăiere, și n'aflat.

Dar și copleșita de amar și jale, de două frumoase lucruri și sfinte nu și-a uitat. Credința și iubirea soțului Ei, Preabunului nostru Imperat și rege, și milostenia față de cei lipsiți și năcajiți.

Căte gânduri triste, căte clipite de desnădejduire n'a alungat din sa din sufletul soțului Ei, încăruntit de ani și îngăbovit de grelele griji ale ocărui terilor și popoarelor Lui. Cu cătă fragedă iubire grija Dinsa de toti pașii soțului Ei, și căt de bucurioasă Imperiul cu Ei durerile și loviturile sortii.

Iubirea mare dintre Înalțatul Imperat și soția Sa, pe carea moartea ucigașă l-o răpi în mod atât de crud, mai nimerit a dat-o la iveaua însuși Imperatul, care într-o clipă de adâncă tristeță a esclamat astfelui: „Ce stie lumea, căt de mult ne-am iubit noi!”

Căte lacrămi a sters Ea de pe față

năcajiilor și obidațiilor, pe cari în lunile Ei călătorii li întâlnia; căte inimi copleșite de durere a măngăiat Ea, — cea mai greu cercata femeie și mamă, de ale sorții nemiloase lovitură! Căt bine nu a făcut Ea lipsișilor și nevoiașilor!

Preste tot locul, pretutindenea pe unde față Ei trista și amără se areta, binucuvântările popoarelor o însoțiau. Si eata!

Aceasta femeie sfântă, aceasta mamă indurerată, mama bună și milostivă a popoarelor Ei, care nici-când rău nu a făcut nimănui, ci numai bine și earăși bine, aceasta femeie martiră — chip de pus în icoană pentru închinat, — căză ucisă de mâna unui păcătos, de mâna unei fiare în chip de om.

Oh, soarte nemiloasă! Ce ță-a greșit ţie aceasta femeie — bunătatea intrupată, pentru-ca cu atât de crudă moarte s'o trece din aceasta vale a plângerilor? Ce ță-am greșit noi păcătoșii, popoarele Ei, pentru-ca atât de repepe și n mod atât de sguduitoriu să ni-o răpești din mijlocul nostru? Ear' El, Preabunul nostru Stăpân, îm-

Ear' noi, în jalea noastră adâncă să ne aducem aminte, că este un Altul, care și mai crunt e lovit de aceasta perdere, de căt noi iubitorii fi ai mamei noastre bune. Să ne aducem aminte, că inima milostivului nostru Imperat și rege săngera de durere, căci perderea lui mare și nemăsurată este. Să-L cuprindem în rugăciunile noastre cu drag și cu evlavie și să-l cerem de sus de la Tatăl tuturor măngăiere și alinarea durerei Lui.

Rugați-vă pentru Ea!

Rugați-vă pentru El!

Săvîrsirea omorului.

Despre infiorătoarea întemplare dăm mai jos următoarele amănunte:

Cam pe la sfîrșitul primăverei pe Imperăteasă o cuprinsese o grea boală de inimă pentru a cărei vindecare a petrecut vară scăzute din Nauheim. Petrecerea aici i-a făcut bine și astfelui incipită, pe la sfîrșitul lunei August a mers să se mai întreze în Helveția.

In ziua nenorocirei M. Sa Imperăteasa cercetase orașul Geneva și tocmai voia să se întoarcă la locul ei de popas, orașul

† Imperăteasa-regină Elisaveta

păratul-rege al nostru, ce ță-a greșit? Ori doară drept răspălată pentru grijile și ostenelele multe și mari împreunate cu ocăruierea popoarelor Sale, orfane acum și ele de mama lor cea bună, pentru dorul și rîvna de a face, ca toți supușii Săi să fie mulțumiți și fericiti, — Li daduși aceasta cruntă lovitură?

Imperăteasa-regină a noastră Elisaveta nu mai este! Sufletul Ei nevinovat a sburat la Ceriuri, ca un alb porumbel, pentru-ca acolo, în lăcașurile Tatălui cerește să și afle răspălată faptelor Sale bune.

Oh, Tu, buna și milostiva noastră Stăpână, adă-ți aminte de noi nenorocii și obidați Tei supuși credincioși, roagă pe Tatăl cerește, isvorul măngăierei și bunătăței, să ne trimite măngăiere, o rază de măngăiere nouă, popoarelor Tale; roagă-L să măngăie pe Soțul Teu și să-l deie tărie spre

a griji și mai departe de soartea obidatelor Sale popoare. Roagă-L, și rugăciunile Tale ascultate vor fi, căci buna și curată ai fost, și eu drag ascultă Domnul rugăciunile sufletelor curate și neprihanite.

Intr'aceea ucigașul a luat-o la fugă și runcând de la sine unealta cu care își se vîrși seighbetea faptă. A fost însă prins și pus la închisoare. Se chiamă Luccheni, de origine italiană, și se ține de ceata anarchiștilor. Fiind ascultat la protocol a mărturisit că la început avea de gând să ucidă pe ducele de Orleans, dar de acesta nu s'a putut apropia. Intr'aceea cetind în gazete că Imperăteasa se așă acolo, să hotărît să o ucidă pe Ea.

A ținut-o la ochi și a urmărit-o 2 zile, până ce i-să dat prilegiu bun spre a-și indeplini fapta.

Unealta ucigașă a pila cu trei ascuțiuri, bună pentru ascuțit ferestrel. Lungimea ei e de 15 centimetri și trei patrare. Virful pilei e rupt, urme de sânge nu se vede.

Cu aceasta unealtă a stins ucigașul vieața bunei noastre Imperătese. Lovitura a fost așa de puternică, în căt pila a pătruns în peptul Imperătesei până în inimă, străpungând-o pe aceasta, ear' de putere isbită rei o coastă a I-să rupt.

Scărnăvul ucigaș, lăpădat de Dumnezeu și de toate simțurile omenesti, nu se căștește nici de cum de fapta lui diavolească, ci se laudă chiar, zicând, că așa ar trebui să facă toți anarchiști.

Ajungă-l jalea și blâstămul bunului nostru Imperat; ajungă-l lacrămile și blâstămurile popoarelor rămase orfane de mama lor bună, și nici în mormânt să nu aibă liniște și pace!

Știrea despre grozava nenorocire a sosit la Viena seara întră 6—7 oare, căsunând mare durere și întristare în toate păturile societății. Mai dureros a atins însă pe bunul nostru Imperat. Când i-au raportat ministrul Goluchovsky și Thun despre nenorocire, Imperatul a rămas încremenit, apoi cu mâinile spre ceriu a esclamat plin de durere:

— Oh, Dumnezeule! Nici de cercare, astă crudă nu m'ai crută!

— Ear' mai târziu a zis cu glas doios: — Acum totul s'a sfîrșit! (Jetzt ist Alles aus!)

Se zice chiar, că atât de crunt l'a isbit aceasta perdere mare, în căt s'ar ocupa cu gândul de a se lăsa de domnire, de a abzice. Să nădăjduim însă, că darul cerește revârsa măngăiere în inimă-l mult cercată și-l va da tărie, ca să ne ocărmească și îngrijească și pe mai departe cu înțelepciunea și bunătatea Lui.

Jale și întristare a dus în urma ei aceasta groznică știre pretutindenea pe unde a străbătut. Orașele sunt negre de multimea steagurilor de jale, cari falăie de pe toate casele, oamenii și văd de lucru triste și îngândurați, clopoțele de la biserici sună jale și preotii ridică la Ceriuri rugăciuni ferbiți și evlavioase pentru Imperăteasa noastră maică bună și milostivă.

Căpeteniile bisericii române, Preasfinții archierei au dat îndată cerculariu către preotii și credincioșii lor, ca să țină slujba dumnezească pentru odihnă suflet răposatei, să se tragă clopoțele de trei, pe zi la toate bisericile, ear' în ziua înmormântării să slujască parastas.

Dintră cercularele archierilor români publică aci pe al Preasântiei Sale dlui episcop Radu de la Lugos, care nici nu a trimis deadreptul. Acest circulariu, închis în negru, de e următorul cuprins:

Nr. 2837/1898

Elisabeta.

1837—1898.

Durere nespus de mare s'a revîrsat earăși peste Augusta și Preaglorioasa Casa Domnitoare de Habsburg și peste întreaga multime a credincioșilor săi supuși: firul telegrafic cu a fulgerului iudeală a lătit prea trista veste, că *Maiestatea sa Imperială și Regală Apostolică Elisabeta Amalia Eugenia Imperăteasa Austriei și Regina țărilor maghiare a Ungariei*, în ziua de 10 Septembrie 1898 către orele 3 p. m. deparțe de la luptă al monarhiei austro-

în Genf, în Elveția, și-a dat susținutul în nămenele Creatorului, — căzând ca victimă nevinovată pumnalului unui anarchist, lipsit de frica Domnului și lipsit până și de cel din urmă sentiment de umanitate.

Timp aproape de o jumătate de veac, această Augustă Femeie, strălucind pururca ca cea mai aleasă cunună a Augustului Său Soț, cu îmbelșugare a împrăștiat totodată dela înălțimea puternicului Tron odorul virtuților celor mai alese de regină și de muncă creștină peste multimea popoarelor sale.

Astfel durerea, întristarea și amărțiunea ce au incunjurat acuma pe neasteptate și eu atâtă neeruptare Inaltul Tron, cu adeverat au sfătuit, au sfătuit, au copleșit și nimile tuturor supușilor credincioși.

Când aşadar' cu inimă sfâșiată de profunda durere aducem și Noi la cunoștința Veneratului Cler diecesan prea trista veste, disponem și ordinăm:

1. În toate bisericile parochiale și filiale din Diecesa noastră, în ziua înmormântării, său necunoscuendu-se aceasta la timp, într-o zi din zilele proxime următoare, după previa avisare a poporului, se va celebra sf. liturgie cu părăstas pentru odihna sufletului Angustei adormite în Domnul *Imperatoasa și Regina Elisabeta*. — În aceeași zi campanele sacre se vor trage în doliu de trei ori, dimineață, la ameza și seara.

La aceasta lugubră solemnitate se vor invita și autoritățile civile și militare locale.

2. Purtătorii oficielor parochiale, în calitatea lor de directori ai școalelor noastre greco-catolice, se vor îngrăji.

a) ca toți școlarii în corpore sub conducerea invățătorilor să asiste la celebrarea numitei s. Liturghii. Ear' după sfîrșitul s. Liturghii, școlarii vor fi conduși în sala de învățământ, unde directorul școalei sau invățătorul, cu cuvinte alese leva desfășura amărțiunea momentului, mărimea loviturii căzute preste Augusta Familie Domnitoare, preste monarhie, preste scumpa noastră patrie;

b) ca la școalele de sub conducerea lor, în ziua înmormântării și a jalmiei festivități, să se țină vacanță.

Și rugându-ne Venerabili Frați la altarul Domnului, pentru odihna sufletului adormitei, cu căldură să împlorăm totodată de la Părintele Indurărilor îmbelșugarea dărilui măngâietor preste Preaînăltatul nostru Suveran, sfâșiat acuma a doua-oară cu atâtă cruzime intru cele mai nobile ale inimiei Sale.

In veci pomenirea Ei!

Lugoj, Ședință consistorială extraordinară din 12 Sept. 1898.

Episcop Demetru Radu.

Nenorocirile Habsburgilor.

E jung șirul nenorocirilor casei habsburgice și trista veste despre moartea Imperătresei nu e cea dintâi care a străbătut în castelul Imperătesc din Viena.

În depărtarea vremurilor de ani șase sute, nu mai puțini de cât doisprezece părtăși ai familiei habsburgice și-au pus singuri cu fasa și a lor mână, capăt vietii, care dădea bune nădejdi pentru țară.

Multe și îngrozitoare au fost nenorocirile ce s-au abătut asupra capetelor armașilor lui Rudolf, întemeitorul Casei habsburgice. Unul s'a înecat în valurile râului Rhin; altul a căzut la pămînt străpuns de cîțul înrăusit al nepotului său; pe lîn al treilea habsburgian l'au sfâșiat pe câmpia de la Sempach; al patrulea a fost zdrobit de potcoavele calului său. Șase dintră habsburgiani au înghițit păharul plin cu venin, pentru că să scape de lumea aceasta. Al zecelea, zice-se că a căzut jertfă cerestărilor pentru affarea de nouă lucruri, ear' Imperatul Maximilian a murit moarte de martir, impușcat fiind de răsculății din Mexico.

Cel dintâi din casa habsburgică, care a murit moarte silvită a fost fiul lui I.

Intemeitorul dinastiei habsburgice

Inmormântarea.

Privitoriu la înmormântare s'au luat următoarele hotărîri:

Mercuri trenul de doliu al Curței pleacă la Geneva, ca să aducă trupul împăratului (să intemplat dea); Joi în 15 Septembrie se osoște la Viena la 10 oare noaptea. De la gara sierul va fi pus într'un car mortuar tras de 8 cai și va fi transportat în Burg. Vineri toată ziua și Sâmbătă înainte de prânz publicul va putea să vadă sierul pus în capela Burgului.

Sâmbătă la amiază capela se va închide și numai după amiază la orele 4 se va deschide earași, când apoi se va face înmormântarea.

La înmormântare vor fi de față toți arhiduci și archiducele casei împăratești, în număr cam de 78, apoi împăratul Germaniei, regele României, regele Saxoniei, regele Serbiei, în persoană, reprezentanții celorlalte curți domnitoare și căpeteniile civile și militare ale monarhiei.

În locul de înmormântare al Habsburgilor, din cripta Capucinilor, până acum sunt 126 de sieriuri, al împăratului Elisaveta va fi al 127-lea, și conform dorinței împăratului și poruncei împăratului, va fi pusezat lângă sierul arhiducelui Rudolf, al fiului ei mult iubit.

Dumnezeu să-i facă parte de fericire veșnică, ear' pe obidatul Soț Dumnezeu să-L măngâie și să-l aline durerea.

Vorbirea

rostită la deschiderea Conferințelor invățătorilor din cercul Sebeșului, în 18/30 Aug. 1898, de comisarul consistorial Dr. I. BLAGA.

Toți, căci suntem aici, am învățat, că scopul educației și instrucțiunii este dezvoltarea caracterului moral și a puterii intelactice a copiilor.

Pedagogia e știință, care ne conduce în a lucra în sensul cel adeverat, pentru că să dezvoltăm caracterul moral și puterea intelectuală. Pedagogia ne spune, că pentru realizarea problemei se recere:

"O lucrare cu plan a unor oameni bine crescuți și instruși".

"O lucrare cu plan a unor oameni bine crescuți și instruși pentru a conduce copiii, ca și ei să devină oameni bine crescuți și instruși", eată problema noastră, a invățătorilor, a celor oameni, cari suntem chemați a pune în practică în școală principiile pedagogiei.

Cuvintele acestea: „*O lucrare cu plan etc.*“ cuprind în sine un sistem întreg și vast și o problemă foarte înaltă și grea.

Conștiința clară și judecata adâncă pedagogică și se recere, ca să fi în stare a vedea clar în întreg mechanismul acestui sistem, să cunoști bine, în toată fizica sa problema învățătoarească! Si apoi voința și inimă caldă și se recere, pentru că să fi în stare a lucra pe terenul instrucțiunii și educației conform problemei impuse de pedagogie.

Claritatea și profunditatea, voința și căldura recercură se câștigă însă cu timpul, prin continuă sfârșire sufletească și continuă practicare conștiințioasă în lucrarea în care voiești să fi bun muncitor.

Si în chemarea învățătoarească cu deosebire și de lipsă, e indispensabil, să-ți câștigi claritatea și profunditatea, voința și căldura inimiei, dacă e să conduci cu plan lucrarea instrucțiunii și a educației.

Fără conducerea după plan bine definită a instrucțiunii și educației însă nu poate avea rost lucrarea noastră, a învățătorilor.

În scopul, pentru că de o parte să ne mai câștigăm idei orientatoare, să ne mai sfârșim sufletul în gândire pedagogică, în folosul lucrării cu plan în chemarea noastră, și de alta parte pentru că să ne mai aliniam cu scânteia noastră în focul suferii și inimiei noastre, în folosul potențării voinței și călăturei de lipsă întru realizarea planului pedagogic, s'a dispus și constituirea corporului nostru învățătoresc din arhiepiscopia Transilvaniei în conferință, de căi una e și cea a D-voastră, a celor întruniți azi aici.

Nu e lucru mic scopul întrunirii D-voastră în acest fel de conferință, dator invățători.

Dar' veți reflecta poate unii dintră D-voastră, presupun, în momentul acesta, că bune vor fi conferințele în felul acesta, dar' mai bune au fost reunurile!

Cuget, că așa veți reflecta poate unii dintră D-voastră, în momentul acesta, și în să amintesc chestiunea aceasta, aici și acum, pentru că am cedit în ziare articole scrise de invățători, articole, în care se ridică răsboiu în contra hotărârii sinodului arhiepiscopal în privința reunuiilor, respective a conferințelor invățătoresc.

Dăți-mi voie, dator, să fiu franc în mijlocul D-voastră!

Dăți-mi voie să vă mărturisesc, că în urma celor citite din acele articole m'am convins pe deplin, că stimulul răsboiu profesat nu e resentimentul surcescitat de indignarea legitimă, ce trebuie să se producă atunci în inima omului înzestrat cu tările de caracter și cu conștiința drepturilor și datorințelor sale, când aceste drepturi și datorințe fi sunt nebăgăte în seamă și când în locul lor se aduce la valoare o hotărire cu intenție voită de al preșurta de ele și a-i impune altele nepotrivite cu scopul, cu problema lui.

N'am observat, vă mărturisesc, acest re-

sentiment justificat, nici n-am găsit motive mari și reale pe care ar trebui să se discute și aprecieze chestiunea mare, cum e cea a conferințelor introduse, ci mi-să pară, că la mijloc e o simplă formalisare.

Asupra vorbelor profetice, ce se dau, nu e trebuintă să se discuta.

E lucru prea ușor a te da de profet, cu vorbe!

Asupra formalisării e destul, dacă se atrage atenția, că aceia, care au sarcina educației și instrucțiunii, nu se pot pune nici odată pe formalisă, când interese mari școlare sunt în joc.

Nu forma, ci ideia, sensul, trebuie să ne conduce în apreciările noastre și în lucrările noastre, când forma te periclită.

Si afacerea abandonării reunuiilor și a revenirii la conferințe trebuie să o apreciem după natura sa adevărată și reală.

La aprecierea acestei dispoziții două lucuri n'avem să treem cu vedere noi, oamenii chemați a lucra azi în sanctuarul școalei române și în special al școalei române greco-orientale din această țară; și anume:

1. Că trăim într'un timp, când idei și tendințe străine de biserică, sprinținete de factori puternici, caută să se sălașluiască în caracterele fragede ale tinerimii noastre, și

2., că biserică noastră ni-a fost totdeauna și e chemată să ne fie și în viitor scutul și măntuitorul ființei poporului nostru românesc.

In fața acestor două momente trebuie să recunoaștem apoi, că școala noastră își impune o datorință specială, de a sta totdeauna strinsă lipită de biserică noastră, de Alma Mater a poporului nostru, în toate privințele.

Eată filosofia de unde avem noi să scoatem și principii pedagogice și norme de conduită pentru noi, dascălii școalei române, și totdeodata spiritul, cu care să alimentăm și principiile pedagogice și normele de conduită ale noastre.

Eată o problemă specială impusă de pedagogia noastră românească!

Eată deci, că avem sfântă datorință insotită de răspundere mare, de a ne alipi pe lângă biserică și de a ne face organe ale ei.

Astfel ni-să impus datorința, ca să întră și cu reunurile invățătoarești într-un cadru mai strins bisericesc, să ne basăm pe un articol al statului organic, legea minunată a bisericii noastre, să ne transformăm în conferințe invățătoarești, care sunt mai potrivite de a ne ține strinși pe lângă biserică și de a ne împedeca ajungerea școalei noastre pe povrnișul periculos al liberalismului de azi.

Acesta a avut trei feciori. Celui de mijloc, lui Hartmann, aflându-se încă în viață i-a dat Rudolf țeara Arelatului. Pentru a se întroniza, Hartmann plecase cu o corabie la străvechiul oraș Strassburg. Valurile râului Rhin au zdrumicat corabia, iar trupul fiului împărat a fost pescuit din apă și a fost predat nemângăiatului părinte.

Cu 20 de ani în urmă, tot Elveția a fost martoră unui alt omor înfiorător. Imperatul Albrecht I a fost nenorocit, care a fost omorit de lovitura ucigașă a nepotului său Ioan de Schwaben. Bunul împărat și-a dat cea din urmă răsuflare în mâinile unei certătoare.

Al treilea habsburgian decesmenecă în Elveția, în leagănul casei habsburgice și-a sfîrșit viața. Pe câmpul de la Sempach era o crâncenă luptă, pe moarte pe viață. Sorții de îsbândă ai dajmanului erau mai mari, dar viteazul Leopold al 3-lea nu s'a retras și nu a voit să primească calul ce i-s-a dat, pentru că prin fugă să-si mantuească viața. „Când atâția viteji și conți își jertfesc viața pentru mine, nici eu nu voi să-mi mai scutesc pe a mea“, zise viteazul prinț care murî cu steagul în mâna, ear'

murit și fiul lui Leopold al 3-lea. Moartea acestuia deasemenea n'a fost firească, căci a murit învenit de veninul dat de cătră necredinciosu-i slujitor, pe când se lupta în potriva dușmanului, care-l închiriajase în lătură de la Znaim. Avea numai 27 de ani prințul acesta, care cu orice preț voia să fie dus în Hofburgul din Viena pentru că acolo să moară, ceea-ce să și intâmple.

Dar nu au trecut doi ani la mijloc și o nouă nenorocire a intemplat în familia domnitoare. Printul Wilhelm de Austria a fost nenorocit, care a căzut zdrobit și turtit fiind de calul pe care călărea. Furiosul cal se spăriase, ear' un picior d'al prințului a rămas acătat în scărită.

La înmormântare nu au putut să indeplineze de lângă sierul pe leul cel imblânzit, care și era așa de drag prințului Wilhelm.

După o jumătate de veac, la 23 Nov. 1457 a murit, tot învenit fiind, și Regele Ladislau Posthumus, căruia i-s-a dat numele acestuia fiind că se născuse la betrânețele Imperatului Albrecht al 2-lea.

Moartea grabnică și silvită a acestui om a umplut întreaga țară de jale și căzut regele George Podiebrad și acestuia i-au mijlocit moartea.

Tot cu astfel de moarte a trecut la cele văcine și printul Albrecht al 6-lea. El a fost omorât din răsunare de cătră un sprințitor și părtitor al părerilor primariului Vienei, Holzer, care a fost judecat la moarte și omorât.

La 17 Septembrie 1506 a fost învenită Filip cel frumos, tatăl lui Carol al 5-lea, pe care l'a învenită soția sa Ioana, fiind că îl temea.

La mijlocul veacului al 16-lea, după cum spune istoria, tot de moarte silvită a murit și nenorocitul Don Carlos.

O moarte din cele mai crunte a avut fiica Mariei Teresia, Maria Antoinette, care era măritată după Ludovic al 16-lea al Franței. Setea de sânge și de răsunare a celor din fruntea Franței a cerut, ca această Imperatoare să moară moarte silvită.

Dar dacă multe au fost nenorocirile ce au venit asupra Habsburgilor în restimpul veacurilor, apoi numărul lor să mărit cu nenorocirile care sau rănduit în cei 50 de ani din urmă.

Nenorocirea din urmă, care a cernit inițiale tuturor popoarelor din Austro-Ungaria, ne reamintește șirul de nenorociri care au căzut asupra capului iubitelui nostru Domnitor.

De căt reuniuni afară de biserică noastră — mai bine fără ele.

Si vă rog să contemplați când judecați în chestiunea aceasta și hotărarea congresului didactic regnicalor, întrunit mai zilele trecute în Pesta, care a cerut contopirea tuturor reuniunilor în cea regnicaloră, și să vă dată seama: ce ar urma din eșirea reuniunilor de sub conducerea bisericii noastre? Bine ar fi să pentru biserica și școala noastră? pentru poporul nostru?

In lumina acestor idei și împregiurări trebuie să privim hotărarea adusă de Ven. Sinod archidiecesan!

In deplină incredințare, că sinodul archidiecesan a hotărât în conștiință interesului adevărat al școalei noastre, a împregiurărilor timpului și a basei legale, să ne preocupa numai și numai de cauza sfântă a școalei noastre!

Să nu mai căutăm a face deosebire între „reuniune” și „conferință”, căci în fond e același lucru! Sunt două numiri aci, adevărat, „reuniune” și „conferință”, dar ne poate fi și conferința același mijloc, care ni-a fost și reuniunea, dacă noi vom a-ceasta. Dacă ținem însă să ne formalism, putem, adevărat, găsi deosebire. Cred însă, că aprobați cu toții adevărul, că nu numirea de „conferință”, ori „reuniune” are să ne fericească generațiunile viitoare ale neamului nostru, pe terenul școlar, ci conștiința și ișcusința școalei noastre. Școala noastră e însă complexul sufletelor și al inimilor invățătorilor nostri! Fi-veti d-stră constituți în „Reuniune” ori „Conferință” tot felul sufletelor și al inimii d-voastre ve va determina lucrarea, și rezultatul lucrării domniilor voastre pe terenul școlar!

A ridică azi răsboiu contra conferințelor și a ne declară părăși reuniunilor, însemnează că nu suntem conduși în gândirea noastră și de pedagogia specială, de pedagogia românească, însemnează că nu lucrăm cu plan hotărît în chestiuni de școală. Cu inima deschisă și cu mintea concentrată să căutăm fiecare să intrăm în taina cea adevărată a problemei invățămentului nostru școlar; să ne dăm seama și silință, ca să înaintăm progresul școalei noastre în spiritul bisericii. Aceasta se și poate, atât în școală, cât și afară de școală! — Educația morală depinde foarte mult, după cum se știe, de la dispozițiile înscrise ale copiilor, și dela procedura educativă a părintilor, cari stăpânesc îndeosebi puterea de a planta moravuri în copiii lor. Ori căt de îngrijită ar fi educația morală din școală, trebuie să constatăm că școala, în privința aceasta, nu poate arăta rezultate în măsura recerută. Nu poate, căci școala n'are nici timpul, nici ocazia unea

recerută, ca să deprindă în măsura de lipsă lucrări morale, fără de cari însă nu se poate desvolta și cultiva conștiința morală. Faptele morale formează materialul din care se subtrag elementele constitutive ale conștiinței morale. Si pentru a deprinde pe copil la săvîrșirea faptelor bune, e familia cu mult mai mult chiermată decât școala, familla are cu mult mai mare putere, decât școala.

Dar' altcum se face dezvoltarea spiritului în direcția bisericească. In scopul dezvoltării spiritului în direcția aceasta se recere o cultură mai ideală, ceea-ce școala o poate face cu succes.

Dacă nu ne poate da școala rezultate mai simțite pe terenul moral, e de scusat, căci prea mulți și puternici factori externi o impiedecă, dar' dacă nu ne cuafilează școlari cu deplină conștiință față de biserica noastră națională, dacă nu ne dă oameni, în ale căror inimi să fie înărtite ideile profesate de biserica noastră, dacă nu ne cresc inimi identificate cu inima bisericii noastre, școala nu mai poate fi scusată, ea nu are sensul recerut de existență.

In privința aceasta însă, de sine se înțelege, invățătorimea trebuie să fie exemplu. Să se alipească înainte de toate ea, cu trup și cu suflet, de biserică și de instituțiunile ei naționale-culturale.

Conferințele invățătoriști sunt un mijloc bun dat de biserică și conduse de biserică.

Invățătorimii noastre din acest cerc li incumbă deci datorința de a lucra, de a da tot sprințul, ca să facem aci un focular viu produs de sufletele și inimile unei părți însemnate și alese din invățătorimea noastră românească, să facem un focular, din care să luăm în fiecare an, noi cari ne adunăm aici, căte ceva bun și sănătos și la care să ne încluzim în fiecare an inimile noastre, pentru prosperarea școalei noastre și realizarea căt mai desăvîrșită a scopului a problemei sale.

Mulți dintre D-voastră vor fi având adevărat și pricepera și insuflețirea recerută întru realizarea scopului școalei, dar în privința aceasta trebuie să căutăm, ca binele să-l generalizăm, să se producă o unitate de gândiri și simțiri.

De aceea și avem toți datorință față de aceasta conferință.

Mi-am permis să Vă atrag atenționarea asupra acestor principii, pentru că reproducă în conștiințele D-voastre, să Vă dați silință și în decursul acestei sesiuni a conferințelor noastre de a vă desvolta ideile, înțed seama de scopul și problema școalei noastre.

Avem obiecte importante puse pentru conferințele de acum. Timpul a fost foarte scurt pentru că insarcinări cu studierea

lor, precum și D-voastră toți, să vă ocupați mai mult și mai intensiv de ele. Ne vom ocupa însă de ele înțăiat și posibil. Progresul nu merge repede înainte. Ce facem însă, să fie progres real, căt de mic fire.

D-zeu să ne dea înțelepciune și putere, ca să ne putem face datorință.

Cu aceasta declar conferința de azi de deschisă.

Constituirea „Reuniunii invățătorilor gr.-cat. din comitatele Sătmări și Ugoia, apartinători diocesei Gherlei”.

Baia-mare, 25 Aug. 1898.

Onorată Redacție!

Ziua de 25 August a. c. a fost pentru sătmăreni de înălțătoare însemnată.

In această zi împlinitu-său fapte mărețe, cari n-au înălțat inimile, n-au măngăiat sufletele și au contribuit, ca și în noi să încolească sentimentele de jertfă, rivna și abnegație pentru prosperarea și luminarea poporului român.

Ca să fiu mai scurt în descrierea evenimentelor acestei însemnate zile, voi spune că e vorba despre înființarea alor două folclore ale culturii și civilizației populului român din aceste părți; e vorba adevărată despre constituirea Despărțământului „Asociației” și constituirea reuniunii invățătoriști cu titlul de mai sus. Imi iau deci permisiunea a raporta pe scurt despre decurgerea adunării constituante a amintitei reuniuni invățătoriști.

Noi invățătorii din comit. Sătmări și Ugoia aparținători Diecesei de Gherla, de mult am simțit lipsa arzătoare de a înființa o reuniune invățătoarească, care să ne astringă la olală, de oare ce eram dismembrați, ca oile fără pastor, și nu puteam conveni la olală spre a ne consulta despre interesele noastre școlastice și culturale. In sfîrșit prin stăruință și energica lucrare alor cățiva inițiatori colegi am ajuns până acolo, că aici ne putem constitui în reuniune pe baza statutelor aprobate de înaltul guvern diecesan și civil.

Adunarea generală de constituire s'a întinut în Baia Mare în ziua mai sus datată.

Deja la 8 oare dim. la școală gr. cathe. rom. era adunat un număr frumos de invățători, de-și deschiderea adunării era făcută numai pe 11 oare, dovedă despre viul interes ce l'au făță de Reuniune. Din fețele tuturor puteai ceta o vioiciune și înșuflețire.

La 9 ore s'a început serviciul divin, la care toți invățătorii prezenti au luat parte, executând liturgia. La finea liturgiei Revs-

bunătății inimii sale și prădă flacărilor focului de la bazarul de binefacere din Paris.

Si acum, ca să pună virf la toate aceste nefericiri, a venit și moartea Impăratului.

Mâna moștească a unui nebun politic, care voește să schimbe stările teritorilor cu cețuțu 'n mău, a împlinit omoritorul fier în inima cea mai curată, cea mai bună.

Da, soarta n'a putut lovii pe cireva mai crunt, de căt cum a lovit pe bunul nostru Impărat.

I toria lumii întregi nu e în stare să ne spună numele unui a doilea domnitor, care să fi avut o astfel de urșă, care intrece cu mult povestile îngrozitoare născute în departarea vremurilor.

In veacul în care ne aflăm, singurul domnitor care a fost osândit să fie împușcat, a fost fratele Impăratului Francisc Iosif I, Impăratul din Mexico, Maximilian. Singurul moștenitor de tron ce a murit moarteasa de tristă, a fost fiul Majestății Sale, archiducele Rudolf. Unicul prinț, care s'a răstăcit și pierdut pe întinsul mării a fost prințul Ioan, nepotul Majestății Sale. Unica Impăratășă, care să moară de înjungietură, în veacul acesta a fost soția Impăratului nostru.

Că mai fiu în stare să mai poată răbdă și această lovitură, această

mul din protopop și paroch local Stefan Bîlțiu a ținut o forbire insuflătoare, potrivită însemnată zilei, în care a desfășurat scopul și menirea Reuniunii, accentuând că întru ajungerea acestui mare scop avem lipsă atât de unirea puterilor inteligențial — morale și materiale, că și de traianica concordie solidă dintre cler și învețătorime, accentuând totodată că corpul învețătoresc în totdeauna poate conta la ajutorul și sprijinul binevoitor al clerului.

La 11 oare adunându-ne în sala de învețători a școalei conf., presedintul adhoc dl Atanasius Lupan, deschide adunarea prin o frumoasă vorbire pe care o dau aci, în intregime.

„Domnilor și fraților! — Cu deosebire fericit mă simt în acest moment sărbătoresc, putându-Vă adresa un călduros: Bine-ați venit!

Astăzi vedem realizată dorința corpului învețătoresc din părțile Sătmări-Ugoia, precum și munca stăruitoare încreunată de succes, când pot anunța cu act oficios în mână, că „Reuniunea invățătorilor gr.-cat. români din Sătmări și Ugoia aparținători diocesei Gherlei” este legalizată însemnată pe baza statutelor proprii, prăznuite cu clausula de aprobare delă înaltui minister de culte cu datul de 20 Aprilie a. c. Nr. 22.227.

Si acum Dlor colegi, permiteți-mi mie, ca unul dintre veterani, să vă adresez căteva cuvinte, în înțelesul cerințelor acestei ocasiuni momentuoase.

Cuvântul tainei, al firei omenesti ne spune cu un înțeles nelndoios, că omul e o ființă socială, și așa destinat de creator, ca facultățile sale fizice, spirituale și intelectuale-morale să le desvoalte în societate cu semenii săi.

Aceasta cooperăție sau conlucrare socială, nu numai că desteață zel și înțeles, ci totodată produce și o emulație nobilă în realizarea unor idealuri sublime, care sunt moștenirea naturei omenesti!

Si dacă conlucrarea socială a lăsat urme neperitoare în istoria omeniei în creații gigantice, admirate de toată lumea: atunci terenul nostru de activitate, — chișmarea noastră sublimă de invățător al poporului, ne impune în mod imperios conlucrarea socială a tuturor factorilor de aceeași chișmare.

Toate lucrările genului omenesc par a fi secundare față de marca problemă a Creatorului, care este: „Inălțarea ființei omenesti pe treptele nedinfinite ale perfecționării morale și intelectuale.”

Spre apropierea acestui ideal sublim au lucrat mințile cele mai strălucite ale neamului omenesc; și-i bine, dacă prin studii serioase, ce le facem în singurătatea odihănoastre modește, precum și pe terenul practic din școală și din viață, în mijlocul poporului, fiecare dintră noi va aduce aici în societate rezultatul studiilor sale, ca așa la lumina acestor invățători, mai sigur să ne putem apropia de măreața menire a invățătorului popor!

Si căt este de fericită poziția noastră, că în deplina lumină a invățăturei bisericei noastre gr. cat. putem să privim la anumite puncte fixe, cari luminează cărarea vieții noastre.

Asta trebuie să fie idealul tuturor invățătorilor. Dulcele nostru Mântuitor Isus Christos a zis: „să fiți desăvîrșiți precum și Tatăl nostru cel cerec desăvîrșit este”; ear' desăvîrșirea sătă în căștigarea înțelepciunii, ca podoba firei omenesti; ear' începînța înțelepciunii este frica D-lui, se zice în cartea vieții și înțeleptului Solomou.

Iată dar iubișilor colegi, că în deprivarea sublimiei noastre chișmări ne găsim într-o atmosferă împedite ca lumina soarelui, curată ca raza ei strălucitoare: în sanctuarul bisericei lui Christos.

Când incepem dar' activitatea noastră socială, cu mândrie și cu încredere să privim la prototipul nostru al tuturor: Isus Christos, și eu umiliță fizică să primim însericei lui, și astfel

Editor: Andrei Iloace
Redactor: Ion Marin
Dator

Se pare, că o soarte cruntă urmărește ființa Domnitorului Austro-Ungariei. Om încă n'a indurat atâtea lovitură căt El a indurat, ear' acum a trebuit să vină cea mai groaznică, cea mai înflorătoare lovitură, care încovoie și pe cel mai puternic om, și pe vieturitorul cel mai tare de inimă.

Sirul nenorocirilor se începe la anul 1867. În 6 Iunie a acestui an arhidiuca Matilda, singura fiică a unchiului Impăratului nostru, a arhidiucelui Albrecht, moare în flacări.

Abiamplinise anul al 18-lea, când în odaie a palatului din Buda s'au aprins hainele de pe ea și a fost prefăcută în scrum.

La căteva zile, în 19 Iunie 1867 a murit fratele Domnitorului nostru, împăratul Maximilian, care a părăsit Austria și a trecut măriile cu cele mai bune nădejdi. Soarta însă așa a voit, ca să nu moară moarte frească, ci să fie „judecat” la moarte și împușcat. Trupul rece și străbătut de gloanțe al împăratului Maximilian a fost adus și înmormântat la Viena.

Soția împăratului Maximilian ne mai purănd pură greul durerilor prielnuite de înflorătoarea moarte a soțului său, înebunește și astfel își tanjește încă și astăzi amărta-vieță. Ludovic Regel, bavarie, nepotul

Imperătesei Elisaveta, a nebunit și el și s'a aruncat în lacul dela Staremberg.

A urmat apoi nenorocirea din Mayerling. La 30 Ianuarie 1889 pe singurul fecior al părechei împăratăști, pe moștenitorul de tron Rudolf îl găsesc mort; cu capul găurit de gloanțe. Înflorătoarea știre nimănii nu culeze să o împărtăsească împăratului afară de Imperăteasa Elisaveta, care susținea zis soțului Ei:

— Rudolf a murit! — apoi apăsată de greul durerilor a căzut la pămînt.

Puțin după înțempliera aceasta neferică, s'a pierdut pe largul mării arhiduele Ioan, care luase numele de Ioan Orth. Trupul nici aici nu i-s'a aflat. Că mai vietuește sau apoi că a murit: nimenea nu știe.

A urmat apoi în răvașul nenorocirilor arhiduele Wilhelm, al, căruia cal s'a spărat de tramwayul electric din Baden și a aruncat pe cel ce călărea, încât din căzătura aceasta nu s'a mai ales cu zile.

La 6 Septembrie 1895 familia împăratășă a trebuit să îndure o nouă lovitură. Fiul arhidiucelui Iosif, Ladislau și-a pus capăt vieții slobozindu-și un glonț, ceea-ce i-a pricinuit mari dureri.

Abia cu ojumătate de un înainte 8/20 Sept. do știe o ore, în sala mare a

Nord,

și această lovitură, această

“măică”

“măică”

“măică”

teptarea, luminarea, mărirea, fericirea poporului nostru românesc.

Așadară în virtutea incredințării ce am primit de la D-voastră, eu și colegii mei din comitetul de pregătire, am onoare a declară de deschisă adunarea generală constituantă a Reuniunii noastre, rugându-vă să procedeți conform statutelor aprobată.

Dzeu cu noi, și aceasta sfântă caușă!

După deschiderea adunării a urmat raportul despre activitatea comitetului provizor făcut de dl notar Ioan Leșiu, arătând neobosită nisuntă și activitate ce a desvoltat comitetul întru împlinirea agendelor încredințate lui.

Dându-si multămîta comitetul provizor, adunarea alege comitetul de alegere în persoana domnilor: Stefan Bîlțiu preot local ca președinte și Gheorghe Brețan ca notar.

Dl președinte propune și adunarea pri-măstă, ca să se trimită două telegramme de salutare, una Ven Consistor scol. în Gherla și una dlui Gavril Lazar președintelui provizor al adunării constituante a Despărțămînului Asociației în Seini.

Urmează apoi alegerea oficialilor. Aci multămîta se cuvine a aduce Revissimilor d-ni Ioan Sîrbu protopop al Șomcutei mari și Constantin Lucaci, cari prin înțeleptele lor sfaturi li-a succesă aduce corpul învățătoresc în așa strînsă unire, în cat toti ofi-cialii și membrii Reuniunii s-au ales cu unanimitate de voturi. Comitetul central s-a constituit în modul următor: președinte: Atanasiu Lupan cantor-docent în Baia-sprîie, vice-președinte: Gheorghe Brețan învăț. în Baia-mare, vice notar: Gheorghe Dipșe cantor docent în Unguras, bibliotecar Nicolae Ghete învăț. în Tîrsoi, Cassar: Petru Porumb cantor-docent în Tîrvăie de sus, controlor: Teodor Blaga învățător în Șomcuta mare, Advocat: Dr. Victor Marcu ad-vocat în Șomcuta mare.

După aceasta în înțeleșul statutelor s-a ales un comitet de 8 membri din fiecare district protopopesc și patru membri suplenti. Adunarea cu unanimitate de voturi a ales de membru onorar și totodată de președinte onorar al Reuniunii pe dl Ioan Papu prodirectorul școalelor diece-sane, și de membri onorari pe: Gavril Trif prof. preparandial, Michail Lucaciu învățător pensionat și Ilariu Boroșiu prof. preparandial.

În fine cu privire la locul și timpul adunării gen. viitoare s-a hotărît, ca comitetul Reuniunii în conțelegeră cu comitetul des-părțămînului să defigă timpul și locul, ca într-un loc și deodată să se țină ambele adu-nări.

După aceste președintele prin o scurta vorbire mulțumind clercului și corpului di-dactic pentru viu interes ce l-au arătat față de prosperarea și înflorirea Reuniunii, și rugându-i ca și în viitor să fie tot cu aceeași iubire și interes față de Reuniune, ridică ședința la 1 iun. oare d. a.

La 2 ore a urmat banchetul într-o ospă-tarie de frunte a orașului, unde ne-am în-trunit într-un număr de peste 40 persoane preoți și învățători. La masă după obiceiul românesc s-au ridicat o mulțime de toaste, cari de cărui mai frumoase și insuflețitoare. Așa: rev. dn. I. Sîrbu a toastat pentru Majestatea Sa și guvernul diecesan; Atanasiu Lupan pentru clerc; rev. dn. S. Bîlțiu pen-tru corpul învățătoresc și prosperarea Reuniunii; dl George Brețan pentru concordia dintră preoți și învățători; dl Const. Lu-caciu pentru despărțămînul Asociației din Seini; s. a. m. d.

Voiu să însemnă aci și pe acel stimați dni, cari înțelegând scopul adevărat ce-l înțește Reuniunea, n'au pregetat a se înscrive de membri fundatori și ajutători ai ei. Si anume: de membri fundatori cu taxa de 30 fl. s'au înscrisi următorii d-ni și societăți de păstrare: M. P. D. Stefan Bîlțiu protopop și paroch al Bâi-mari; Atanasiu Lupan președintele Reuniunii, Cons. Lucaciu preot în Iojib; și „Perseiul” societate pe acții în Chiuzbaia. Ear' de membri ajutători: Societatea indus-trieișilor din Iojib cu 10 fl., Ioan Sîrbu pro-topop în Șomcuta mare cu 5 fl. Nicolae Lupan preot în Chiuzbaia cu 5 fl.

Aceasta însinuare a numișilor d-ni fun-datori și ajutori s'a primit de întreaga adu-nare cu frenetic aplașe.

Așa a decurs aceasta memorabilă zi, și acum e rîndul nostru, ca să dovedim că suntem conștii de misiunea sublimă pe te-renul culturii naționale a poporului român.

Așa să fie!

D'ale comunității de avere.

De pe Valea-Almașului, Sept. 1898.

Fiind că ni-se spune, că cei dela central comunității de avere s'au căm turbură în urma celor publicate de noi în Nru 121 al „Tribunei Poporului”, de aceea ne aflam îndemnați a reveni asupra prevaricațiunilor indigitate atunci și cu o cale a descoperi și alte lucruri care sunt daunoase averii și intereselor granițierilor români din fostul regat româno-banat Nr. 13.

Cu privire la prevaricațiunile facute în pădurile de pe teritoriul forestier din Orșova, ne luam voia a relata, drept întregire a celor din rîndul trecut, înca următoarele:

La 20 Februarie a. c. n., codreanul S... inspectând revirul seu, a aflat o mulțime de buciuni nemarcăti. Despre aceasta a făcut arătare în 22 Februarie a. c. n. fo-resteriei din Orșova. Aceasta însă abia la 3 Martie a. c., s'a aflat îndemnată să trimite la fața locului o comisiune compusă din cățiva codreni și prim-codreni, dar fără să meargă și însuși forestierul Segărcian.

Ce-l va fi îndemnat pe domnul forestier din Orșova, ca abia a 10-a zi să ordineze erucarea faptului, respective a pagubei, nu putem să, atâtă însă este mai pe sus de ori-ce îndocină, că dacă codreanul S... nu avea precauție ca să-și însemne bine lucrul asupra căruia făcuse arătare, cădea jertfa datorinței îndeplinite.

Treaba stă așa, că atunci când a căzut comisiunea la fața locului, buciumi erau marcați deja. Spre marea sa norocire însă numitul codrean și-a însemnat foarte bine un buciu și cercetându-se cu de-a înțeputul acest buciu, s'a dovedit că ciocanul ce s'a folosit era fals. Falsitatea se cuprinde în aceea, că pe cînd pe ciocanul cel adeverat se aștră literile T. M. cum se cade, pe atunci pe cel fals litera M. are pictorul în mijloc numai pe jumătate.

Însistând codreanul S... asupra acestei deosebiri, precum și greșeli în numărarea buciunilor, comisiunea a trebuit să constate prevaricația, care din cauza că total se tine în ascuns, nici acum nu se stie în întreg cîprinsul ei. Afara de ori-ce îndocină este însă, că papuba urmată din ea se ridică cel puțin la 19.750 fl. v. a., că serise semnoză.

Curios este, că precum am înțeles, cei din centrul au dispus cercetare disciplinară numai în contra angloșilor lor subalterni, fără că în același timp să fl. luat vreo măsură oare-care și contra firmei Eisler et Comp., respective a personalului ei. Si mai curios e, că după cum spus eram mai sus, în restimpul de 9 zile că a trecut de la arătarea codreanului S... până la merge-rea comisiunii la fața locului, buciumi au fost însemnați cu marcas, desă f. dsă; ear' culmea curiosului se atinge prin aceea, că forestierul nu merge în persoană la fată locului, și mai ales că ciocanul cel fals s'a aflat mai târziu arancat în curtea dumnealui.

Despre toate acestea i-s'a spus președintului comunității de'avere Curescu, înca la adunarea generală din 22 Martie a. c. n., de către domnii N. și M., și atât cele pri-vitoare la prevaricație însăși că și la ciocanul fals i-s'au lămurit pe larg de trei lăzători din Rudăria.

Cu toate acestea forestierul amintit rămâne și mai departe în slujbă, ear' firma Eisler et Comp. exploatează și mai departe neturbură de nimenea, pădurile de la Slatina ale comunității de'avere, fără că pentru însemnația pagubă pomenită mai sus să se clătine un fir de păr, fie din capul lui Eisler, fie din al personalului și lăzătorilor lui.

Până acum după un timp de alănitrele destul de îndelungat, nici barem atâtă nu este constată că de cănd și îpană când, apoi că în ce locuri s'a folosit acest ciocan fals. Bătar fără aceasta constatări nici ne poate fi vorba de cercetare și de lămuririi stării faptică și a pagubei săvîrșite.

Este aceasta contrară, este conștientiositate în purtarea oficiului?

Noi nu intenționăm să vătămăm pe nimenea, dar' prește voia noastră trebuie, în vederea celor înșirate, să dăm eu socoteala, că sau slujbașii pentru îngrijirea padurilor sunt prea puțini, sau că cei cari su-nu se ingrijesc de ele cum se cade.

Din două urmă:

Nouă ni-se pare mai de crezut cea din urmă. Dar' să nu ne grăbim. Cercetarea ce s'a pus la cale dacă nu cumva se va multămuiri cu disciplinarea (tiparea) vr'unii băi codrean, este cîheimată, și tragedie nădejde că o să facă lumină. Una însă din cauzele cari au provocat această tristă stare de lăzări, nu o putem trece cu vedere.

Că și stie, că pe timpul fericitului gener-

ea el, că bărbat de specialitate, să controleze foresterile cu cuvenita seriozitate și pricepere.

Acum, nu se știe de ce, acest pașal, de și se votează, nu se mai pună la dispoziția magistrului forestier, ci rămâne la mâna președintelui, care atunci când din înșăcinarea comitetului merge în afară, îi dă din casă în casă, după espreșiriu.

Se înțelege de sine, că pe această cale, controlul tocmai din partea cea mai competență, este foarte redus și împreunat cu seaderi, cari să nu se credă că se pot deține prin aceea, că și președintele, care nu este specialist, exercită control, în schimbul unei diurne de 8 fl. și a unui viatic corăspunzător.

Să mai puțin se poate crede, că se poate face supra-inspecție serioasă de alti oameni trimiși de comitet, tot cînd ca președintele.

Dovadă despre aceasta ne este următorul cas:

In timpul când firma Eisler et Comp. exploata pădurea de stejar de la Obreja, a fost trimis spre supra-controlare un domn membru al comitetului central. Acesta, la timpul său, - poate că să nu i fie urât, a căzut la fața locului împreună cu familia sa; ear' reprezentantul firmei, dl B. K. i-a primit pe toți vesel și plin de văz bună.

Controlul, în plăcutele împrejurări, s'a făcut astăzi, că dl supra-controlor revisând 3 buciuni, și-a descoperit mulțumirea că cu rezultatul, ear' după aceea, mărgind un pic din pădure cu codreanul Sch., s'a așezat apoi cu drag la bucatele aduse să se consumare denumitul reprezentant al firmei Eisler et Comp.

Se înțelege de sine, că la comunitatea de avere stările sunt abnormale, și interesele și averea ei nu sunt provocate după cum se cuvine și după cum s'ar putea. Unde se învăță odată nepotismul și protecționismul, acolo nu se poate alcătua.

Si ea să nu cădem în prepus, că mărim lăzările, ne luăm voia a descoperi, că din satul Domănești locul nașterii dlui președinte Curescu, sunt numiți nu mai puțin de căt 6 prim-codreni, aproape toți rudeni de ale sale și anume: Nicolae Adamescu, Ilie Roman, Ilie Curescu, Ioan Adamescu, Ilie Curescu și Mihai Bîlu.

In băile Herculane (Herkulesfürdő), are comunitatea de avere o casă, numită „casa granițierilor”, care e menită a adăposti pe granițierii bolnavi cari cereștează aceste băi.

Această casă, până la 1896 era îngrijita de o femeie, care în schimbul acestei îngrijiri căpăta locuință gratuită într-însa peste anul înfreg. După moartea acestei femei însă numai decât s'a înființat un post de contrabandist, cu salarîu lunar de 20 fl. și 240 fl. la an și s'a conferit rudenii președintelui Curescu, lui Nicolae Adamescu.

Ei bine, oare nu se poate economisa și mai departe cele 240 fl., în modul practicat până la 1896?

Noi credem, că da, dar' vezi bine, în acest casă nu se poate retribui neamul dlui președinte!

Apoi încă ceva. Această casă granițieră are menirea să slujească de locuință granițierilor bolnavi de la băile Herculane.

In timpul din urmă însă, în parte s'au scurtați și în acest drept al lor băile granițierii. Anume, acum etajul acestei case se folosește exclusiv pentru angloșii și oamenii comunității de'avere, pe cînd granițierii sunt reduși la folosirea localităților din parter. Si cu toate acestea, durere, nici președintele Curescu nici alii membri ai comitetului central nu întrebă, că cu ce drept s'au scurtați sărmanii granițierii în dreptul lor?

Intr'adevăr, triste stări.

Nu i destul, că și au pierdut dreptul ce-l aveau mai naște de a folosi băile Herculane gratuit, ei mai trebuie să fie acum redusi și în folosința localităților menite pentru ei, și încă tocmai din partea aceloră pe cari ei îi platește pentru că să le apere drepturile și proprietatea!

Chiar în timpul din urmă însuși Curescu a petrecut 8 zile în amintita casă a granițierilor!

Pe cînd știm noi, deputat de lemne au numiți acei codreni, cari au facut examen de stat. Codrenii Nicolae Adamescu și I. Sîrbescu n'au acest examen, și eu toate acestea au deputat de lemne.

Li-se cade aceasta, și dacă da, în virtutea căruia titlu de drept?

Codreanul Moise Vâdraru are la salariul său un adăos lunar de 4 fl. și de și locuște în casa sa proprie, totuși trage și reluat de cărtă.

De ce aceasta? Pentru că — așa știm noi, — că dacă locuște un codrean în proprie, atunci nu capătă relut!

Înțelegem că vorba nu e altă, că de ce cei po-

drept li se cuvine, ei mai virtuos, că de ce altii în asemenea condiții, respective alții cari sunt în locuri unde trebuie să facă slujbă mai grea, sunt cu totul altfel tractați.

De 2 ani încoace 3 indivizi de la forestierie centrală, de prezent Ilie Roman și Adamescu, amândoi din Domănești, locuște într-o casă a dlui președinte și în timp liber grijește de pomelul acestuia.

N'au avea nimic contra. Dar' o astfel de procedură să naștere la feliu și feliu de prepusuri, cu atât mai virtuos cu căt se sustine că codrenii Ioan Harambașă senior și junior din Teregova, cari ambii au avut examenul prescris, încă de la Timișoara, au fost lăpăduți fară de veste numai pentru că au refuzat să facă servicii private.

Pe la sfîrșitul lui lunie a. c. chiar înainte de amiază, prim-codreanul Vâdraru și codreanul Adamescu au văzut poarta și ușile dină președinte Curescu.

Cum, au atâtă timp liber acești slujbași, în cat chiar și înainte de amiază să poată face astfelul de lucru?

Dar' chiar să aibă, comunitatea de avere — așa credem, — nu îplatsește pentru văzutul de porti și de uși, ci pentru alte lucruri!

Dacă dlui Curescu li trebuie oameni, ca să-i lucre grădină, ori să-i văzsească porțile, apoi poftiască și i platească, că doar' are de unde și dator și să facă aceasta.

Codreanul I. Sîrbescu, care se ține de forestierie din Teregova, de unde își trage și plata, întreg anul 1897 a fost în Caransebeș.

Ce a facut aci, și cine l'a înlocuit în acest timp în revîrul său.

Pe vremea fiecăratului general Doda, pentru slujba de contrabandist în Caransebeș a fost aplicat numai un individ.

Acum sunt 3, și anume un prim-codrean și 2 codreni, deși slujba a rămas și este aceeași.

Cum se justifică aceasta?

In anul 1885 s'a înființat în Timișoara o școală inferioră de foresterie de stat. La

NOUTATI

Arad, 16 Septembrie n. 1898.

Viriliștii comitatului Arad. În notarial se lucra la compunere listei viriliștilor din comitatul său. Reclamările se pot face în săptămâna viitoare Luni, Marti și marți după amiazi de la orele 3—5. Cu stare, ca să-și validizeze băgătorii de seamă pe Români și, cu stări, ca să-și validizeze mărturile și să nu lase să treacă ei, cu ușurință.

Adunarea congregației comitatului Arad ce s-a ținut eri, în urma protestului spaniolui a hotărât, ca durează pentru trista întemplantare să o eterneze în protocol, să înainteze Maj. o adresă, carea să tălmăcească rea similitate, ca la înmormântare se trimite o depunere de trei membri în frunte cu spaniolul și să pună o cunună, ear' portretul împăratului să se procure pe seamă celei mari a comitatului, totuști să hotărât, ca în toate oficiile sătoare de comitat, răstimp de luni să folosească sigilul cel nevoie. Tot în ședință de eri s-a cedit adresa către Maj. Sa, care a fost unanimitate primită.

Lupta bucovinenilor. Adunarea electorilor români din Câmpulungul Bucovinei a reușit foarte bine. Aproximativ 800 de alegători au luat parte la adunare, în care a vorbit harnicul Dr. Gheorghe Popovici.

Economic notar. Economul Georgiu Bălănești împărtășește niște vesti îmbucuroare din comuna sa Sintea. De unde aci erau numai certe întră România de două legile, astăzi trăiesc ca frații sănătău, după cum se și cuvine. Si astăzi este vrednicia notariului din Sintea Iosif Ardelean, la ale cărui stăruințe s-a înțelese, acum e anul, o prevalie română, pe acțiuni, cu un capital de 2500 fl. Această prevalie îl merge bine, ear' Jidani din comunitate sunt sănătău să se cam ducă din nou pe care până acum au stors-o destul.

Lacrimi de crocodil. Până ce toate foile și găurile sunt incadrăte în negru, și se agăță de nemocirea suferită prin moartea împăratului, până atunci obștea din Budapesta, care ar fi să urmeze pilda foilor, urge la teatru, în birouri, unde ascultă muzica și giganților și-și petrece și se veselesc și când nimic nu s-ar fi întemplat. O mare dovedă de fățănicie de cănd astăzi nici că se poate șătă.

Conunie D-ra Lucreția Luțiai și dl teolog Lîvru Rațiu, cununia.

D-ra Otilia Todea și dl Iuliu Suciu vor sărbători cununia la 18 Sept. st. n. biserică din Gura-Albac.

Fagetul în flacări. Bogata comună Făget în flacări. S'a aprins rindul de case din biserică și edificiul postal. De la Lugoj au alergat o mulțime de pompieri, ca să știe la stins.

Dr. Vasat — mort. Aprigul luptător a spus la Praga. El era un mare sprigitor al naționalităților asuprite din Ungaria îndeajudecată. A lăsat 30.000 fl. pentru scopuri benefice.

Cum știu serie Jidani. În foaia semi-ziară „Magyar Ujság” dela 11 Sept. se relatează și următoarea prostie scrisă din cîrjeul înjunghierii împăratului: Nu ne măngăie nimenea și nimic, pentru că aceasta nu e măngăiere — păharul împărat: numai însuși Dumnezeu poate

repara aceea ce a greșit împotriva noastră. Adeca D-zeu a păcat împotriva Ungurilor și acum e îndatorat să-și îndrepenteze păcatul. Iată Doamne, căci nu știu ce — scriu.

Premiul lui Nobel. Se știe că svedesul Nobel, care a aflat dinamita, a lăsat prin testament — zece milioane spre a se da celuilor care va fi făcut mai mult pentru asigurarea și cauza pacei obștești. Se zice că ligă pentru pace, alcătuită din fruntașii difuzorilor popoare, are de gând să dea Țarului Nicolae II premiul acesta.

Foamete în Rusia. Din șapte în șapte ani Rusia e băntuită de foamete. Ca și în 1891, în anul acesta după spusele foilor rusești aproape a treia parte a poporului Rusiei nu are hrana trebuitoare, deși și marea Rusie vine în străinătate cele mai multe bucate. În 1891, stăpânirea și comunele de acolo au cheltuit aproape 200 milioane de ruble pentru cumpărarea hranei pentru săracime ce era amenințată să moară de foame. În anul acesta sunt 30 de milioane de locuitori în Rusia cari aproape n-au de mâncare. În astfel de împrejurări nu e de loc de mirare, că propunerea pentru o desarmare obștească pleacă din împăratia Tariilor și sub această lumină, zicerea următoare din scrisoarea Țarului Nicolae II e foarte vorbitoare: „Nenorocirile economice, datorite în mare parte obiceiului înarmărilor sări margini, și primejdia necurmată ce zace în această îngrămadire de material de răsboiu, schimbă pacea armată în sarcini strivitoare, pe care popoarele le rabdă din ce în ce mai greu.”

Indreptare. Dl invățător din Beba veche îndreptea că se scrie în nrul trecut despre bătaia lui Gligor Iancu într-acolo, că numitul tăran nu a fost bătut și că toate cele scrise despre d-sa sunt lipsite de adever. Luăm la cunoștință.

Contra desmințirei. Domnul profesor Dr. P. Ionescu, din Caransebes, desminte în nrul din 26 August a. c. al „Tribunei Poporului” că Domnia Sa ar fi membru al „Délmagyarországi Kárpátpátegyesület”-ului și că ar fi luat parte la banchetul aranjat în Caransebes cu prilejul adunării generale a acestei Reuniuni. Că ar fi luat parte la acel banchet, n'a susținut-o nimenea. Dar că, până la adunarea generală amintită, a figurat întră membri, dovedă este consemnarea membrilor din Caransebes și jur, pe care, în dorință întră că e vorba de Români, o putem da întreagă publicitate, și în care se afă și numele lui Dr. P. Ionescu. (H.)

Luccheni — jidan. Foaia „Alkotmány” primește o telegramă din orașul de tristă amintire, Geneva, în care se spune, că Luccheni nu și spune numele adevărat și că scrisorile ce le au aflat la el, îl furate. Apoi urmează: „Întră astfel de împrejurări se înțelege e foarte ingreunată cercetarea din partea judecătorilor, dar astăzi totuși am putut ajunge acolo, ca să putem împărtăși cetitorilor, că Luccheni e un student în medicină, aruncat din școală. S'a născut în Forli și numele lui adevărat e Luigi Lucchini-Cassin. De viață e jidan”.

Felurimi.

Cultura bumbacului în România. O poveste engleză a căptănat de la stăpânirea României slobozia de a face în delta Dunării toate așezările și lucrările trebuitoare pentru o cultură întinsă de bumbac. Tovărașia aceasta are un capital de 500 milioane lei și dreptul de exploatare îl va avea pe timpul de 50 de ani. Lucrările pregătitoare vor fi începute patru ani.

Păstrarea crastaveților. Pentru a păstra crastaveții vreme mai îndelungată și încă

verzi, e de lipsă, ca să țăiem pe cei mai frumoși dintre ei, se înțelege că coadele să rămână. Îi spălăm apoi în apă și îi frecăm cu o perie moale, aşa ca să fie curați, apoi îi uscăm bine. Îi stropim apoi cu albus de ou, dar aşa fel, ca nici o părticie să nu rămână neunsă cu albus. Crastaveții astfel stropiți îi vom lega de o sfârșit și îi vom pune într-un loc uscat, dar astfel, ca să nu se atingă unul de altul. În chipul acesta vom putea păstra crastaveții vreme mai îndelungată.

După „Fir's Haus”.

*

Curățenia în pivniță. Pentru ca bușile să se țină curate, e de lipsă să se spele în fiecare lună cel puțin odată. La curățit și frecat ne folosim de o perie anume sau de o spălătoare de pânză. Pentru ca să se păstreze cercurile de fer ale bușilor, e de lipsă, ca să se ungă cu oleu de in de vreo două sau trei ori. Toate uneltele din pivniță trebuie curățite ținute. Bușile golite, de sine să înțelege, că trebuie curățite cum se cade și după ce să uscă trebuie arse cu piatră pucioasă. Padimentul pivniței de asemenea trebuie ținut curat, dar păreți și pereți e foarte rău dacă sunt învecinăti. Dacă stăpânul vinurilor va fi cercetat de un neguțător și acesta va vedea murdărie în pivniță, nu știu zău, cum îi va veni să cumpere.

Păstrarea prunelor. — Dacă se pune într'un borcan de sticlă sau orice vas un rând de prune cu coadă și altul de tocături de hârtie, urmând tot astfel până se umple, și dacă după ce l-am astupat bine, că să nu intre apă înăuntru, se îngroapă în pământ la adâncime de un metru, unde se astă o temperatură potrivită, putem scoate prin Ianuarie sau Februarie acele prune cu smoala pe ele, ca și când sunt luate din prun. Se pot pune și în vase mari ca butoale, și se pot păstra tot așa și în fundul unei fântâni, atârnând vasul cu un lanț sau frângie.

Declarări.

Omul, care a agitat prin jurnale în contra conferințelor invățătoarești, se folosește întră altele și de un mijloc, pe care trebuie să-l desmită. Se susține adeca în un articol „Reuniuni sau conferințe invățătoarești” publicat pe rând în „Revista Orăștiei” și în fine în „Gazeta Transilvaniei” și în fine și în „Tribuna Poporului”, că să a timbrat invățătorimea gr.-or. română de „nematură”. În ședință Sinodul archiepiscopal, când s-a discutat chestiunea conferințelor, respective a reuniunilor. Si se dă destul de bine să se înțeleagă, că cuvenitul e al meu, sau al lui Dr. Bologa. Si fiind că am auzit, că despre mine să a lait scornitura defaimării, mă simt indemnăt să declar, că din gura mea n'a cît asemenea expresiune și în sufletul meu n'a fost intenționarea de a ataca personalitatea invățătorimii noastre. Eu am vorbit în o chestiune de școală românească; mi-am dat seama de imprejurările timpului și am susținut o ipărire din convingerea mea, pe motive reale în un for chiamat a arangia o afacere școlară românească.

E foarte caracteristic faptul, că „același domn se duce la toate jurnalele și publică același articol, sub „glasul unui invățător”!

Drept material de lămurire în afacerea Conferinței ori Reuniune, Vă trimiț vorbirea mea rostită în Conferința invățătorilor din Sebeș, rugând să o publicați.

Brașov, 29 August v. 1868.

Dr. Iosif Blaga.

Convocare.

Pe baza autorizației primite de la comitetul central al „Asociației pentru literatură și cultura poporului român” nr. 239/1898, subscrizul convoc prin aceasta adunarea de constituire și organizare a despartimentului Sânmicăluș-mare din Torontal pentru părțile de la canalul Bega spre Nord, — pe ziua de Sântă-Maria-mică 8/20 Sept. d. a. la 3 ore, în sala mare a

casetei comunale; la carea se invită toți acei domni, cari au la inimă cultivarea literaturii române și progresul cultural al poporului român.

Ordinea zilei va fi:

1. Cuvântul de deschidere.
2. Alegerea unui notar și cassar ad hoc.
3. Inscrisarea membrilor și solvarea taxelor fixate în § 9 al Statutelor.
4. Alegerea comitetului cercual.
5. Alegerea unei comisii din trei membri pentru verificarea procesului verbal.
6. Încheierea ședinței.

Sânmicăluș-mare, la 29 August (10 Septembrie) 1898.

Dr. Nestor Oprescu,
delegatul comitetului central.

Convocare. Reuniunea invățătorilor gr.-or. rom. din despartimentul protopresb. al Siriei își va ține proxima ședință Mercuri 16/28 Septembrie 1898 în școala din comuna Arăneag, pe lângă următoarea programă: 1. Dimineața participare în corpore la chiemarea Duch. St. 2. Prelegeră practică în școala Inv. S. Crișan. 3. Cuvânt de deschidere presidual. 4. Reflexiuni asupra prelegerii ținute. 5. Încasarea taxelor pentru reun. matra. 6. Presentarea operelor distribuite spre elaborare, și examinarea unei comisiuni pentru cenzurarea acelor operate. 7. Raportul biroului 8. Pertractarea rescript. Nr. 297 din 1895 a biroului central. 9. Discuții asupra chestiunilor școlare. 10. Propuneri și interpellări. 11. Fixarea locului adunării viitoare. 12. Încheiere. Siria 18/30 Aug. 1898. Alexiu Dobog, președinte.

Spre știre. D-nii invățători din protopiatul Siria se facu noștiță, că la ședința reuniunii ce se va ține în Arăneag să solvească taxele atât cele curente, cât și cele restante. Restațierii vecchi va trebui să-i dâm pe mâna advocatului.

Petru Vancu, cassarul Reuniunii.

Mulțumită publică.

Cu prilejul petrecerii din 21 August a. c. arangată din partea tinerimii academice din Năsăud și jur, a incurat seara la casă sumă de 114 fl. 90 cr., din care substragându-se cheltuielile de 84 fl. 90 cr., rămâne un venit curat de 30 fl., care s-a transpus la fondul școalei confesionale din Năsăud.

Cu prilejul acestei petreceri au plătit fară a lua parte la petrecere următorii: Iosif Mihailașiu, Leon Piciu, Friedrich și Frida Goldsmith, Grigorie Pletos, Matilda Pop și Traian Catul, câte 1 fl.

Au suprasolvit:

Ioan Ciocan 4 fl. 20 cr., Dr. D. Cruta 4 florini 20 cruceri, Dr. Filipan 1 fl. 80 cr., Anchidim Candale, Sever Murășan, căte 60 cr., Dr. Onisor, Ioan Serban, Clement Grigășe, Ioan Marte, Cl. Istrate, Simion Cătăriq, Andrei Mazanec căte 40 cr. Dr. I. Pop, Dr. Leon Scridon, G. Scridon, Paulina Macaveiu, E. Corpodean, Teofil Crișan, Victor Moldovan, Nicolae Anton, Hedviga Ulreich, Silviu Bolfa, Frid. Müller, Ioan Rus, I. Brăvei, Ioachim Murășianu, Luisa Kirtsch Petru Tăfan, Ioan Gheție, Iacob Pop, Silvestru Murășanu, Ion Pavela, Ignat Seni, Gavrilă Ienciu, Ioan Marica căte 20 cr., Vasile Petri, Ioan Năsăușiu, Cristina Șuteu căte 10 cr.

Aducem pe această cale nefățările noastre multumiri on. doamne și domni cari au contribuit la reușita morală și materială a petrecerii.

Năsăud, la 24 August 1898.

Pentru comitet:

Vasile Virgil Moisil,
stud. med.

Poșta redacției.

Corespondenților. Puțină răbdare, eaci suntem imbulați cu alt material.

Unui meseriaș din Arad. Sărăcia nu scusă nelinășarea limbii române. O gramatică și-o imprumută ori-cine. Cercetarea petrecerilor ungurești nu-i permisă unui adevărat Român. Cine le cercetează, vrednic e de ocara și hula neamului. De altădată îscălește ceea ce scrii, ca să te cunoaștem și să ne cunoaștem.

Amicului culturii. A sosit prea tarzul pentru numărul acesta. Multumită!

Dlui Ioan Marcu. Asemenea și, multumită.

Editor: Acrel Popovici-Bacianu.
Redactor responsabil Ioan Russu Sirianu.

Prăvălia
Markus Lajos în Arad

Andrássy tér Nr. 17

Imbrăcăminte pentru copii dela . . fl. 3.— în sus
 „ „ bărbați dela . fl. 10.— „
 Ghete (păpuci) pentru bărbați dela . fl. 2.80 „
 Ghete (păpuci) pentru dame dela . fl. 2.80 „
 Palării pentru copii fl. 0.80 „
 Palării pentru bărbați dela . . . fl. 1.— „
 Camăși pentru bărbați dela . . . fl. 1.20 „
 Camăși pentru copii dela . . . fl. 1.— „
 Corturi (umbrele) cu băt de fer dela fl. 1.20 „
 și toate acestea de o calitate excelentă de bună
 se pot căpăta la

Markus Lajos, Arad Andrassy-tér 17.

Tot aici se află în mare deposit paltoane (Cabaturi)
 și pălării pentru preoți

218 1—10

Banca generală de asigurare mutuală.

„TRANSILVANIA“
IN SIBIU.

asigurează pe lângă condițiunile celă mai favorabile:

1. în contra pericolului de foc și explozie; clădiri de orice fel,
 mărfuri, produse de câmp, mobile etc;

2. pe viață omului în toate combinațiunile, precum: asigurări
 capitaluri în casul morții și pentru terminuri fixate, de zestre și de rentă.

Deslușiri să dău, și oferte de asigurări să primesc din comitatele:
 Arad, Bihor, Bihor, Ciănad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal prin

Agentura principală din Arad.

(Strada Széchenyi Nr. 1, casa domnului avocat Dr. Virgil Bogdan, etajul al II-lea)
 precum și prin agenturile cercuale și speciale.

O prăvălie

de manufacuri, firmă veche și solidă, din un
 oraș al comitatului Sibiu, situată la piață, se
 vinde din mâna liberă pe lângă condiții favorabile.

A se adresa la administrația ziarului
 „Tribuna“ Sibiu

217 2—3

Se primesc comande pentru următoarele lucrări:

Circulare și prețuri-curente
 NOTE
 Opuri și Broșuri

Strada Aulich Nr. 1.

Tipografia „Tribuna Poporului“ A. P. Barcianu Arad

Prețuri foarte moderate.

Diferite tipărituri pentru bănci
 PLICURI

Invitați, cărți de vizită, anunțuri săptămânale

Ori-ce comande se efectuesc prompt.